

Het Koloniaal Weekblad

Orgaan der Vereeniging

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang.”

Opgericht door Kolonel E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

Abonnementsprijs per jaar:

Per vakje f 2.—
Bij contract reductie. □

Prijs der Advertentiën:

Per vakje f 2.—
Bij contract reductie. □

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie”, en gezonden aan de Presidente: 7a HEERENGRACHT, DEN HAAG.
□ Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, 51 Verhulststraat. □
□ Voor Advertentiën tot de Drukkerij „LUCTOR ET EMERGO”, AMALIA VAN SOLMSSTRAAT, Telefoon 4424, beiden DEN HAAG.

LEZEN of ABONNÉ's, die het Weekblad niet tijdig ontvangen, of zij die VERHUIZEN worden verzocht hiervan bericht te zenden aan den Administrateur, Verhulststraat 51, den Haag.

INHOUD: — Uit de Oost-Indische Mail. — Suriname. — Curaçao. — Wat de Inlander zegt. — Wat de Chinees vertelt. — Feuilleton. — Van Vr. Koloniën. — Ingezonden. — O.- en W.-Ind. Literat.-Overzicht. — Leeszaal. — Mededeelingen. — Officiële Berichten.

Uit de O.-I. Mail.

De pokken op Lombok namen, volgens de jongste mailberichten, af; begin Mei j.l. deden zich enkele gevallen in Karang Asem op Bali voor.

De pest in het Malangsche. Men schrijft uit Malang aan het Soer. Hand.:

Het gaat met de gevreesde ziekte hier allesbehalve naar wensch; in den laatsten tijd vermelden de officiële berichten van het bestuur nog aanhoudend een getal van minstens 12 gevallen met doodelijken afloop. En dat zijn nog maar de officieel geconstateerde gevallen. Men behoeft dus niet te vragen, hoeveel er niet officieel tusschendoor loopen!

Overall in de afdeeing wordt met ijver gewerkt aan het verbeteren van de desahuzen, speciaal met de bedoeling om de ratten daaruit te weren. Hoe meer men daarmede opschiet, hoe meer de ratten zich gaan concentreren in de nog niet verbeterde woningen, welker bewoners dus meer dan ooit gevaar loopen van infectie.

In een jaar of vijf, zoo vertelde men mij, zal die verbetering wel geheel haar beslag hebben gekregen; wij moeten dus nog maar wat geduld oefenen.

Sumatra's Westkust. Afgekondigd is thans de nieuwe afdeeling van het gouvernement Sumatra's Westkust, met opheffing van de residentie Padangsche Bovenlanden.

Gebrek aan onderwijzers. Naar De Javabode vernam, worden voor het volgend jaar niet minder dan 125 onderwijzers uit Nederland noodig geacht ter aanvulling van het korps. Uitbreiding van de onderwijzeressen wordt in 1914 niet noodig geacht.

De landbouwschool te Ploembon. 6 Mei j.l. werd de landbouwschool te Ploembon (Cheribon) geopend door den resident van Cheribon, F. Ch. N. van den Moore, in tegenwoordigheid van den assistent-resident van Cheribon en Madjalengka, de Regenten van evengecende Regentschappen, de controleurs bij het B.B. en tal van Europeesche belangstellenden, onder wie de administrateurs en geëmployeerden van enkele nabij gelegen suikerfabrieken, de bekende zendingleeraar van Tijderes, Verhooff, vele districts-, onderdistricts- en desahoofden, ook Chineesche officieren. Velen van de Europeesche belangstellenden waren van hun dames vergezeld, ook mevrouw van den Moore was tegenwoordig. Van buiten het gewest waren speciaal voor deze gelegenheid overgekomen de Inspecteur van het Inl. Landb. Onderwijs H. C. H. de Bie, de Administrateur van het

Dept. v. L., N. en H., H. G. Hoekman, de Controleur van Lemiliang (Buitenzorg) Bagchus, de Landbouwleeraren T. J. Lekkerkerker van Soekaboemi en W. M. Gutteing van Bandoeng, zoomede de Landbouwadviseur W. A. Zegers Rijen van Soerabaja.

Met die te Wonosobo, Soreang (Kopo) en Poerworedjo, is de Ploembonsche de 4e inrichting van dien aard, binnen korten tijd op Java geopend.

Wordt door de Regeering eveneens gunstig beschikt op de voorstellen, dan zal te Lawang (Pasorcean) de vijfde landbouwschool voor Inlandsche jongelieden en te Pandeglang (Bantam) de zesde komen. Nog dit jaar wordt er een te Tondano (residentie Menado) geopend, waartoe van Regeeringswege reeds fondsen zijn toegestaan.

Of er ook behoefte gevoeld wordt aan Landbouwonderwijs!

Onderwijs voor inlanders. „Javaan” schrijft hierover in De Javabode van 5 Mei j.l. o.m.:

„Tweeërlei verbeteringen zijn op het gebied van het onderwijs aan inlanders van beiderlei kunne thans op til, die den inlandschen ouders een reden tot verheugenis zijn. De eerste betreft het openen van gelegenheid voor jongelui, die de eerste klasse inlandsche school met vrucht hebben afgehoopen om de lessen van het m. u. l. o. onderwijs te volgen, waarvan dezer dagen in dit blad is gewag gemaakt; en de tweede het openen van een cursus door dr. A. C. de Kock te Welteyreden tot opleiding van inlandsche vroedvrouwen, zooals uit een advertentie in het Maleische dagblad Oetoesan Hindia kan blijken. Naar beide te openen cursussen heeft de inlandsche bevolking reeds lang uitgezien, waarin ze slechts geleidelijk bevrediging heeft kunnen vinden”.

Chineesche koelies. Vele firma's aan de Kali Besar denken er over, Chineesche koelies te nemen in plaats van de Inlandsche, die in den laatsten tijd met allerlei eischen komen en dreigen te staken. Ook de Chineesche handelaars zullen wellicht spoedig tot dien maatregel overgaan.

Naar de West. De Loc. meldt, dat op 17 Mei weer 200 koelies met een vijfjarig contract van hier naar Suriname zouden worden verzonden.

Cultuurnieuws. Naar het Soer. Hand. hoort belooft 1913 een goed padijjaar te worden. Van den koffieoogst zal echter niet veel terecht komen; wel zal het geen bepaalde misoogst zijn, maar toch zal de raming in de verste verte niet gehaald worden.

Wat de tabak betreft de lage prijzen, voor de inferieure kwaliteiten gehaald, hebben vele ondernemers en opkoopters gedupeerd. Er zijn zware verliezen geleden.

Terugkomst Exploratie-detachementen. 6 Mei kwamen op de Soerabajasche reede aan de gouvernementsstoomers Spits, Arend, Valk, Albatros, Zwaan en Lombok met de dekkingstroepen van de exploratie-detachementen van Zuid-Nieuw-China en Zuid-Celebes.

Het eerste stond onder commando van den kapitein der infanterie Franssen Herderschee en den eersten luitenant Snell, het andere onder dat van den kapitein Van der Werf.

De troepen van Nieuw-Guinea zagen er niet zeer voordeeligt uit; die van Zuid-Celebes maakten het beter.

De muziek van het 13de bataljon was aan den Oeljoeng aanwezig, schrijft het Soer. Hand., en onder het spelen van vroolijke marschen marcheerde het geheel kazernewaarts. Een geleete der troepen gaat door naar Malang.

De Geest van het Atjehsche Volk. Bijna is het eind van den Atjehkrijg bereikt, aldus schrijft een correspondent aan de Loc.; hier en daar zwerven nog enkele benden rond; zijn die opgeruimd, dan is alles afgeloopen. Het openlijk verzet is dan geëindigd. Hoe staat het evenwel met den geest van het Atjehsche volk ten opzichte van ons?

Hoe moet die — zoo hij minder goed is — verbeterd worden?

Och, de Atjeher vindt den blanda zoo slecht nog niet. Ja, hij moet belasting betalen en dan..... dat lamme radiën (weg werken), maar er bestaat nu niet altijd meer onderlinge twist en hij kan daarom rustig zijn sawahs bewerken. Och neen, kwaad is hij niet!

En toch, als je soms door de gampong loopt, roept dan wel eens niet zoo'n kleine kleuter: „kafir”, om daarna gillend weg te rennen?

Worden groote strijders niet levendig gehouden in de herinnering van dit volk?

Is er één kind op de Westkust, dat niet weet te vertellen van Pang Maiën, den leeraar in de onkwetsbaarheid en heerscher over de tijgers? Was hij niet zoo bekwaam in het hanteeren van zijn pedang (Turksche sabel), dat hij in één slag zijn tegenstander in tweeën sloeg?

Elke kleuter, die ternaauwernood zijn zwerftochten in den omtrek begint, kan u te Tanpé in Poelo Messig het graf wijzen van den Tiro-oelama (schriftgeleerde) Teungkoe Tji Majët, in 1910 door de colonne Schmidt neergelegd. Werden het verband en de doeken, waarin het lijk gewikkeld was, niet in honderden stukjes gesneden en als reliquieën bewaard?

In Pedieë weet een ieder nog te verhalen van Tengkoë Bin Peukan. Was die niet even sterk als dapper en goed? Tilde hij niet als pas besneden jongen een kleine koe op? Duldde hij onrechtvaardigheid? Sloeg hij niet, in woede ontstoken, met eigen hand één zijner grooten neer, die zich aan de vrouw van een gampongbewoner had vergrepen? Hij was arm; hij, die van huis uit tot de rijksten der geortuneerde Pedireezen behoorde, en dat alleen, omdat hij alles weggaf aan de minder bedeelde.

En toen de compenie kwam, was die het „air lacer” (zeewater) dat het „air koeala”, (water der riviermonding i. c. Teungkoe Bin Teukan) bevuild! Neen, eere zij zijn naam!

En vreesde de compenie hem niet? Stond hij niet temidden van een kogelregen kalm rechtop, de projectielen opvangende in zijn langen witen baard? Neen, hij was een groot krijger: onder de slagen van zijn hand viel o.a. kapitein van der Hoeven.

En zoo zou ik door kunnen gaan met het vermelden van namen van groote Atjehers. Ik heb speciaal drie streken genoemd: de West- en Noordkust en — een eenzaam valleijje ver in de binnenlanden om aan te duiden, dat het levendig houden der daden van groote mannen niet plaatselijk is, maar algemeen voorkomt. Keizer Wilhelm sprak eens bij een bezoek te Amsterdam: „Het is geen klein volk, dat zijn helden eert!” En ongetwijfeld, dat doen de Atjehers!

Als ge met de Atjeh tram reist, dan valt Uw oog tenid'en van 't groen der sawah's op een wit vlaggetje. In de gampongs, hier, daar en ginder vindt ge dat terug! Weet ge, wat dat betekent?

Daar liggen zij, die gevallen zijn in den strijd tegen den blanken indringer en de pitteit, die zich bij ons uitte door het oprichten van den ingang van Petjoet, heeft bij hen keurig onderhouden graven voor de gevallen landszonen doen ontstaan. En dat is een uitzondering, want over 't algemeen wordt er al zeer weinig aandacht geschonken aan de laatste rustplaatsen der dooden; twee steenen, één aan het hoofd en één aan 't voeteneind wijzen aan waar de laatste slaap geslapen wordt.

Het Atjehsche volk houdt z'n groote mannen wel in ere. Vooral de vrouwen. Heeft men niet dikwijls gehoord, dat het verzet hier schuilt in de vrouw? Verstiet een vrouw haar man niet dikwijls, als hij — het leven van moslem in moede — zich meldde bij het bestuur?

En hadden de moslemins bij hun nachtelijke bezoeken aan gampongs niet de keus onder de mooiste der vrouwen?

Daarom, willen we den geest verbeteren van het Atjehsche volk, verhef dan de vrouw! En het is beslist een feit, dat aan gouverneur Swart de eer toekomt daarmee begonnen te zijn. Te Oleh-leh en Meureudoe richtte hij meisjesscholen op, waar de kleinen naast lezen, schrijven en rekenen de eerste beginselen worden bijgebracht van handwerken en kleeren maken, terwijl de Oud-Atjehsche wealkunst ook op den rooster van werkzaamheden voorkomt.

In de Gajo Loeö moet laatst zoo'n school geopend zijn, terwijl er binnenkort nog één wordt opgericht te Lam Denen.

Trouwens, op onderwijsgebied mag Atjeh gezien worden. Overal treft men gouvernements-, dan wel volksscholen aan, terwijl binnenkort op Beureunoen (Pilië) een landbouwschool geopend wordt.

Suriname.

Aan een artikel in Suriname van 18 April over den landbouw ontleenen wij de volgende beschouwingen:

„In angstige spanning zien wij de proef van Brooker Bros tegemoet. Slaagt zij, dan is veel gered. Slaagt zij niet, dan is nog niet alles verloren. Dan zou, als de Regeering wilde helpen, nog een proef met een of twee verzendingen kunnen ondernomen worden, waarvoor misschien met die firma Booker Bros zelve een overeenkomst te treffen zou zijn, om van hare schepen gebruik te maken.

Maar als hiermede geen resultaat bereikt wordt en onze Congo's niet verkoopbaar blijken, dan moet op andere middelen gezonnen om uit de impasse te geraken.

Beter dan wij het ooit gezegd hebben, heeft onze oud-Gouverneur Smidt de betekenis van de bacovencultuur voor onze kolonie in het licht gesteld. Een nieuw product, waarvoor een groot afzetgebied nog open is, terwijl het productieveld beperkt zal blijven, als gevolg van afstandsgrenzen, welke aan het vervoer gesteld zijn, — kan het mooier?

In de bacovencultuur had de kolonie hare opbeuring kunnen vinden, ware de Gros-Michel al dadelijk geslaagd, evenals de Congo.

Want de Gros-Michel is de variëteit, die voor ons zeker voldoet aan de voorwaarden van voldoende kwaliteit te bezitten en bestand te zijn tegen het transport — althans naar Amerika.

Zou, wat verloren is, niet weer kunnen gered worden? Wij vermogen hierop het antwoord niet te geven. 't Eenige, wat wij kunnen, is zekere feiten onder de aandacht te brengen.

Dat de Gros-Michel hier kan gedijen, bewijst het voorbeeld van de plantage Mariënbosch, waar de oorspronkelijke aanplant zich, met de onvermijdelijke verjongingen, zoo goed als intact heeft gehouden, tot op dit oogenblik.

Aan welke omstandigheden: cultuurmethode of toeval, dat te danken is, wij wenschen het thans niet te onderzoeken. Meer van belang is, te wijzen op de ervaring van den landbouw-assistent, den heer Drost, die aantoonde, dat de ziekte niet aan onoverkomelijke oorzaken, doch aan den invoer van geïnfecteerde plantsoenen en voornamelijk aan verkeerde cultuurvoorschriften te wijten is.

Uit dien hoofde is tot nu nog niet gerechtvaardigd, hetgeen zoowel in de Staten-Generaal, als in de brochure van den oud-Gouverneur Smidt gezegd is, n.l. dat de cultuur aanvankelijk ondernomen is met een voor de kolonie verkeerde soort bacoven.

Het bewijs van deze meening moet nog geleverd worden. En met het voorbeeld van de plantage Mariënbosch voor oogen zijn we geneigd te gelooven, dat dit bewijs niet te leveren zal zijn.

Wij hebben — de oud-Gouverneur Smidt heeft zeer terecht er op gewezen — wij hebben leergeld betaald; zullen wij niet beproeven de zoo duur verkregen ervaring te benutten?

De Gros-Michelvelden zijn verdwenen. Is de infectie er nog? Dit valt moeilijk te zeggen. Maar gesteld al, dat de ziekte zich bij een nieuwen aanplant voordeed, moet, bij het betere inzicht ten aanzien van de cultuurvoorwaarden dezer bacovenvariëteit op onzen bodem, de mogelijkheid uitgesloten worden geacht, dat zulk een uitbreiding als wij bij de eerste cultuur vernamen, te voorkomen is?

Een feit toch is het, dat de Panama-ziekte noch in Jamaica, noch in Costa Rica geheel vreemd is. En toch bloeit de bacoven-industrie aldaar.

Wij zouden, blijkt eventueel de Congo onplaatsbaar, niet aanraden den geheelen aanplant dezer variëteit in eens in Gros-Michel om te zetten, alleen in het vertrouwen door de verkregen ervaringen den tegenspoed van voorheen te kunnen ontwijken. Voor alles zij behoeftzaamheid aanbevolen.

Wij zouden in overweging willen geven met proeven te beginnen, die naar gelang van het succes geleidelijk tot definitieve aanplantingen zich uitbreiden.

Deze weg is de veiligste.

Tot zoover het blad.

Een paar jaar geleden, toen de ziekte hevig woedde, hebben wij in deze kolommen den raad gegeven, om van de enkele planten, die op de zieke velden gezond bleven, plantsoenen te nemen, om op die wijze te trachten planten te verkrijgen, die immuun waren. Men had ons n.l. verzekerd, dat op de aangetaste velden dikwijls enkele planten overbleven, die niet van de ziekte te lijden hadden. Daarom men dezen weg niet heeft ingeslagen, is niet duidelijk. Het landbouwdepartement was als 't ware aangewezen voor zulk een cultuurproef. Naar onze meening is het hiervoor niet te laat. Ook al zou de Congo-variëteit op de Europeesche markt afnemers vinden, dan nog zouden wij de proef aanbevelen.

In het nummer van 22 April deelt Suriname mede, vernomen te hebben, dat het voorhemden bestaat (niet bij het Gouvernement) een proef te nemen met den aanleg van nieuwe Gros-Michel proefvelden op een plantage, die nog geen deel genomen heeft aan de bacovencultuur. Met het blad achten wij dit weinig doeltreffend. Zal de proef enig nut hebben, dan moet deze aanplant geschieden op een der vroegere besmette akkers.

Volgens een bericht in Suriname van 25 April is op publieke veiling het $\frac{3}{4}$ aandeel in de plantage Lust en Rust verkocht voor f6550. Er rusten echter zooveel achterstalige belastingen enz. op de plantage, dat de koopsom met kosten en al tot ruim f8200 oploopt.

„Een treurig beeld — merkt het blad hierbij op — van den achteruitgang van den landbouw is de verkoop dezer plantage. Twaalf jaar geleden werden de eigenaars een aanbod van f100000 van de hand; eenige jaren later een aanbod van f60000.

Wel heeft de kruisbotenziekte de kolonie geruïneerd.

Aan een correspondentie uit Gent in de N. R. Ct. van 29 Mei — Avondblad B — ontleenen wij het volgende:

HAAGSCHE KUNSTHANDEL

119 NOORDEINDE 119.

Ruime sortering GRAVUREN, in zwart en artistieke hand gekleurd. ETSEN, AQUARELLEN en TEGELS van de goedkoopste tot de duurere soorten.

GRATIS VERPAKKING VOOR INDIË bij aankoop vanaf f10.—

MAILKOFFERS.
DEKSTOELEN.
HANGMATTEN.

H. W. v. BRAKEL & Zn.

HOFSMEDEN

PIET HEINSTR. 15 - TELEPH. H. 1767

FABRIEK VAN STIJLHAARDEN

INSTITUUT VOOR MEISJES

EXTERNAAT — BEPERKT INTERNAAT
KRONENBURGERSINGEL 2 en 4 NIJMEGEN (HOLLAND)

School- en Pensionsgeld internaat f 800.—

Met inbegrip der vacaties . . . f 1000.—

De Directrice: A. J. NELCK.

ONDER DEN SINT MAARTEN

— WONINGINRICHTINGEN —

J. A. POOL - INGENIEUR - HAARLEM

AMSTERDAM DEN HAAG ROTTERDAM

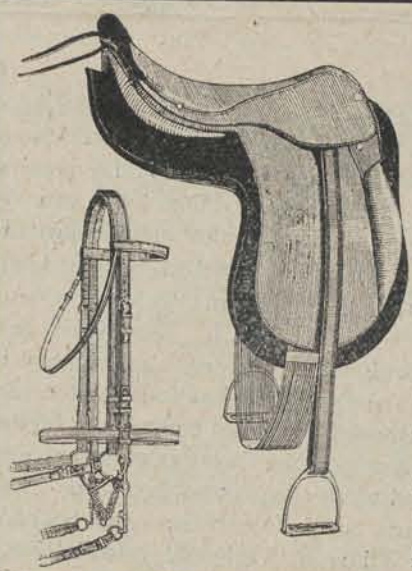
10 ROKIN KNEUTERDIJK 2A WIJNHAVEN 110

F. W. VAN WIJK = DAMES-

KLEERMAKER.

Tollensstraat 118. Teleph. 3235.

Speciaal adres voor:
PLUCHEMANTELS, BONTMANTELS
en TAILOR-MADE COSTUMES
NAAR MAAT.

VERWEEGEN & KOK

Hoogstraat 23
DEN HAAG
Kalverstraat 88-90
AMSTERDAM

COMPLETE
Harnachementen
voor Ned.-Indië

Geillustr. Prijs-courant
wordt op aanvraag
gaarne toegezonden.

MAISON DE BONNETERIE

DEN HAAG 42 SPUISTRAAT 42

Grootste Sortering

BLOUSES, PEIGNOIRS, COSTUMES- en
ONDERROKKEN, KOUSEN, HANDSCHOENEN

Suriname heeft ook een en ander ingezonden, namelijk rubber in diverse soorten en momenten van bewerking, afkomstig van de Lawa Hevea-mat-plantage te Paramaribo, en kokosolie, mede uit de stad van Suriname. Men ziet — de roningang is juist genoeg voor een nauwkeurige bezichting en de bezoekers, die inderdaad verlangen iets te leeren, vinden genoeg voor een paar uren. Daar b.v. een portefeuille met de platen van Kleyberg te Haarlem..... ginds nog een; op zich is dat al een buitkansje. Wie in zich heeft genomen, wat daaruit te leeren valt — zijn dag niet nuttelos voorbijgegaan.....

Uit de „Beknopte Notulen der Hoofdbestuurvergadering van 12 April 1913 te Dordrecht” (Algemeen Nederlandsch Verbond) knippen wij — ten einde daarmede enige opmerkingen te maken — het pas verschenen nummer van Neerlandia (No. 6, Juni 1913) het volgende bericht:

Punt VII. Suriname.
Nota der heeren Rouffaer en Van Vollenhoven. Deze nota betreft de stichting van een centrale bibliotheek in Suriname en Curaçao, waarover ook het oordeel der Boekencommissie is ingewonnen en ander is ter kennis gebracht van de West-Indische afgevaardigden in het Hoofdbestuur.

Uit de ter vergadering gelane mededeelingen blijkt dat er een officiële koloniale bibliotheek is, die door het Gouvernement wordt bekostigd. Daarnaast bestaan enkele kleinere, o.a. een van de onderwijzers. In 1897 was er ook een van den Cultuurtuin, waarvoor op de Koloniale Begrooing 2 à 300 werd uitgetrokken. Ook heeft het A. N. V. een bibliotheek, maar de Kol. Bibliotheek is technisch het best ingericht. Men deed een aanvraag aan het Gouvernement voor steun, n.l. f10000 per jaar, voor huur, verlichting, tacht enz., die echter niet worden toegestaan. Het plan leed schipbreuk, maar zou zoo nodig opnieuw kunnen worden beoefend. Nu is er vermoedelijk wel een geschikt huis ook subsidie te verkrijgen. Men is van oordeel, dat het huidige plan beter door invloeiende mandaten in de kolonie zelf kan worden voorbereid.

Uit de voorlezing van de ingekomen schriftelijke adviezen van de niet ter vergadering aanwezige afgevaardigden van W-Indië blijkt, dat deze zich in hoofdzaak met de strekking der nota van de heeren Rouffaer en Van Vollenhoven kunnen vereenigen.....

Besloten wordt, dat de W-Ind. afgevaardigden deze zaak nader zullen behandelen en aan het Hoofdbestuur verslag zullen uitbrengen van hun bemeelingen.....

Wat bedoeld wordt met de mededeeling, dat de Cultuurtuin in 1897 ook een bibliotheek had, is niet duidelijk. De beoerij van het Landbouwdepartement bestaat nu nog en is een voortreffelijke vakbibliotheek.

Hoe de heeren Rouffaer en Van Vollenhoven de centrale bibliotheek willen inrichten, blijkt niet uit de notulen. Toen een paar jaar geleden de Surinaamsche Afdeeling van het A. N. V. pogingen deed om de zeer belangrijke Kol. Bibl. onder haar te krijgen, hebben wij in de kolommen van het blad met den meesten ernst de inwilliging van het verzoek ontzagen. De Kol. Bibliotheek moet, in het belang der kolonie, een gouvernementsinstelling blijven. Niemand, die de koloniale toestanden kent en weet, dat vereenigingen daar, met haar snelle wisselende besturen, steeds een kwijnend bestaan leiden — of lieden? — zal hier anders over denken. Beloofd de nota een centralisatie in dien zin, dat het A. N. V. de verschillende bibliotheken zou overnemen, dan moeten wij dat opnieuw met den meesten nadruk ontraden. De eenige centralisatie, die in aanmerking zou mogen komen, zou zijn samentrekking der verschillende boekeries tot één gouvernementsinstelling.

Wij kunnen ons niet voorstellen, dat Mr. Schoch en Jhr. Mr. von Weiler, die ter vergadering aanwezig waren, hier anders over denken, grondig tekend als zij zijn met de Surinaamsche toestanden.

Maar wij gaan verder en ontkennen de noodzaakelijkheid of zelfs de wenschelijkheid der centralisatie. Het verdient ongetwijfeld de voorkeur, dat de koloniale bibliotheek van het landbouwdepartement in het gebouw en onder beheer van het Departement blij-

ve. Hetzelfde geldt de boekerie van het onderwijzersgenootschap. Van de centralisatie is geen nut te verwachten.

Het hoofdbestuur van het A. N. V. zou goet doen de nota in Neerlandia te publiceren, opdat men kennis kunne nemen van de motieven der voorstellers.

Curaçao.

Als gevolg van het bezoek van H. M. de Koningin aan de Koloniale Afdeeling van de tentoonstelling „de Vrouw 1813—1913” vernemen we o.m. dat het H.M. behaagde belangrijke inkoop te laten doen van het zoo bekende fraaie West-Indische kunstnaaldwerk, terwijl een bestelling werd opgelragen van een Curaçaoschen Panamahoed voor Prinses Juliana.

Op verzoek van het Bestuur der Groep Ned. Ant. van het Alg. Ned. V. heeft de Gouverneur in overweging gegeven om een commissie te benoemen, bestaande uit de heeren J. H. Perret-Gentil, lid van de Ver. Oost en West, H. Boomgaardt en Ed. S. Lansberg, leden van het bestuur der Groep Ned. Ant., welke commissie tot taak zal hebben, een zedelijk lichaam te constitueren onder den naam „Ondersteuningsfonds Nederlandsche Antillen”.

Het doel van dit fonds zal zijn om te beleggen en daarvan bij voorkomende gelegenheden uitkeeringen te doen, de ± f17000.—, die zijn overgebleven van de voor de noodlijdenden in 1912 ontvangen bedragen.

Waar zich meermalen de behoefte heeft doen gevoelen aan het verleenen van bijzonderen steun in gevallen van langdurige perioden van droogte, juichen we ten zeerste toe, dat het particulier initiatief het vormen van een fonds, als hierboven genoemd, heeft ter hand genomen.

Aan de „Nota” naar aanleiding van het „Eindverslag”, dat in ons vorig nummer ter sprake is gebracht, ontleenen we het volgende:

„Ondergeteekende is het geheel eens met de leden, die van oordeel zijn, dat Z. E. de Minister van Koloniën door in casu een Koninklijk Besluit uit te lokken, waarbij de subsidieering van het bijzonder onderwijs zal worden geregeld, in het Minst niet zal handelen tegen den geest van het Regeeringsreglement.

Zooals die leden terecht opmerken, kan de Raad zich niet stellen op het standpunt, dat hij de hoogste wetgever is. En daarom heeft de Regeering in het Moederland zeker het recht om, waar Zij zich in een aangelegenheid als de onderhavige met de beslissing van den Raad niet kan vereenigen, bij Koninklijk Besluit of bij een wet een regeling tot stand te brengen, die Zij billijk en gewenscht acht.

Wat betreft de quaestie van het inwinnen van het oordeel van den Raad omtrent de voorgenomen havenvertetering, meent ondergeteekende het volgende te moeten mededeelen.

Het voornaamste punt in deze, de verbreeding van den havenmond, was in den Raad behandeld, doordat er een post op de begrooing voor was uitgetrokken

Ook voor het aanbrengen van een nieuw licht op Klein-Curaçao en voor het plaatsen van lichten op de Westpunt en in de haven van Curaçao, waren credieten aangevraagd, zoodat de plannen dienaangaande aan den Raad bekend waren.

Om den Raad geheel op de hoogte te stellen van de plannen van het Bestuur, zond ondergeteekende zijn schrijven, dd. 3 September 1912, No. 2856, waarin werd medegedeeld, welke werken er ter verbetering van de haven in het belang van de scheepvaart zouden worden uitgevoerd.

Verder meende ondergeteekende niet te kunnen gaan.

De Raad is geen adviserend lichaam, evenmin als bijv. de Staten-Generaal in Holland. En daarom kan er door het Bestuur geen advies van den Raad worden gevraagd omtrent wat deze oordeelde, dat er in het belang van de scheepvaart alsnog gedaan zou moeten worden.

Wenschte de Raad zich dienaangaande te verklaren, dan kon hij, naar ondergeteekende meende, dit doen door gebruik te maken van het recht, hem tegeekend in art. 95 van het Regeeringsreglement. Daar echter Z. E. de Minister van Koloniën het

Hillmer & Co.

Noordeinde 58. Telef. 1667.

PIQUÉ HEMDEN

f 2.75, f 3.50, f 4.—, f 4.50.

ENGELSCHE HEMDEN

steeds de nieuwste Dessins van af f 2.50.

Rijke keuze DASSEN.

Gemaakte en Zelfbinders.

LIBERTY

VRAAGT FRANCO STALEN VAN

ONVERSCHIETBAAR KATOEN

VOOR BLOUSES, JAPONNEN & KINDERJURKEN 78% BRED IN 20 FRAAIE KLEUREN

Fl. 0.85 PER MTR

EENIGE VERTEGENWOORDIGERS IN NEDERLAND

METZ & C HOOGSTRAAT 10 'S GRAVENHAGE EN LEIDSCHESTRAAT AMSTERDAM

BOUWT

OP

„Oud-Wassenaer”,

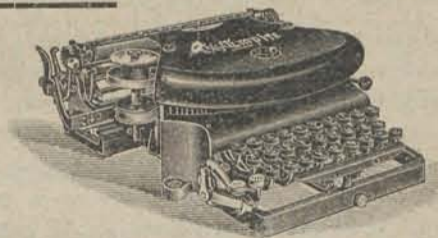
„Groot-Hæsebroek”

- of „De Pauw”. -

■■■

Inlichtingen te bekomen bij de bekende Kantoren.

PRIJS f180.-

„EMPIRE” Schrijfmachines met zichtbaar schrift.

Generaal-Vertegenwoordiger voor NEDERLAND:

A. E. LEO

279 BEEKLAAN - DEN HAAG.

Schoenleesten naar maat.

EENIG ADRES voor Nederland.

„Het nut van individuele leesten wordt door iedereen voetspecialiteit erkend en als onmisbaar aanbevolen”.

Voor Indië speciale bewerking.

G. J. VAN DEN BERG JR. De Carpentierstraat 4 - DEN HAAG.

mogelijk achtte, dat de toezegging bij de behandeling van de begroting door den Administrateur van financiën gedaan, „dat de Raad te lijner tijd in de gelegenheid zou worden gesteld zich over het rapport van de Commissie voor de handelspolitiek uit te spreken”, bij den Raad de meening had doen ontstaan, dat er dienaangaande nog bepaalde voorstellen zouden volgen, en dat de Raad daarom misschien van het recht, in art. 95 van het Regeeringsreglement omschreven, geen gebruik had gemaakt, zond ondergeteekende zijn schrijven dd. 29 October 1912 No. 3445, waarin gezegd werd, dat het zeer zeker op prijs zou worden gesteld, zoo de Raad alsnog van dat recht gebruik zou willen maken”.

Verder kregen we uit de gewisselde begrotingsstukken den indruk, dat door den Kolonialen Raad zeer veel waarde gehecht wordt aan de bevordering van de belangen van het openbaar onderwijs.

.

In den fellen politieken strijd, over verhooging van subsidie aan het bijzonder onderwijs, tusschen den Kolonialen Raad en den Gouverneur, wenschen we ons uit den aard der zaak niet te mengen. Moesten wij als onpartijdige buitenstaanders in het tegenwoordige stadium van deze aangelegenheit een raad aan den Minister van Koloniën geven, dan zoude het deze zijn: „Excellentie, kies evenmin partij als wij, en laat den strijd op Curaçao uitvechten. Stel vertrouwen in 't plichtsgevoel van hen, die de wetgevende macht aldaar hebben uit te oefenen en daartoe wettig zijn geroepen en beëdigd zijn”.

.

De „Amigoe di Curaçao”, haar oordeel uitsprekende over het aanbevolen denkbeeld der commissie voor de Handelspolitiek om aan de oostzijde van de Haven een openbaren verkeersweg te maken over land, blijkt meer voor een dergelijken weg over water met motorbootjes te gevoelen. Wij gunnen de Amigoe gaarne haar motorboottochtjes, doch zouden met de commissie toch ook gaarne onzen overlandweg hebben. Met het denkbeeld van verbetering van het Waaigat voor de zeilvaart stemmen wij met volle overtuiging in, en niet minder met den aanbevolen verkeersweg aan de Westzijde van de haven. Wanneer de beide wegen door het gouvernement worden tot stand gebracht, zal aan zeer billijke eischen van publiek- en havenbelang zijn voldaan.

.

Tot ons leedwezen vernemen wij, dat de in de kolonie zoo verdienstelijk werkzaam geweest zijnde echtgenoot van den gezaghebber van St. Eulafius, Mevr. van Grol-Meijer, ridder in de Orde van Oranje-Nassau, om gezondheidsredenen de kolonie heeft moeten verlaten, om in Nederland herstel te zoeken.

WAT DE INLANDER ZEGT.

Verschillende meeningen en bewegingen. De inlandsche werklieden van de firma Ancona te Soerabaja hebben eenparig geweigerd verder binnen te komen, omdat één hunner op diefstal betrapt, onmiddellijk door den Directeur was ontslagen. Dat zij zich sodoor den Directeur was ontslagen. Dat zij zich solidair verklaren voor een goede zaak, waarin zij zich verongelijkt achten, is te begrijpen en te prijzen. Maar ongerijmd en te betreuren is het in een zaak, waarin zij ongelijk hebben, zich aan de zijde van de schuldigen te scharen en alzoo de ondeugd in de hand te werken, verklaart de Pewarta Soerabaja, die dit en andere buitensporigheden op rekening van de Sarikat Islam stelt.

Ook de Bintang Soerabaja geeft onder het opschrift: Hooge boomen vangen veel wind — een beschouwing over de onwelwillende critieken in den laatsten tijd in de Inlandsche en Chineesche pers verschenen op het beleid der regeering en andere bestuursmaatregelen. 't Is Jammer, dat de Sarikat Islam er ook aan meedoet, en de Inlander daardoor van den goeden weg afdwaalt. Telkens hoort men bijv. de klacht, dat in de spoor-treinen onderscheid gemaakt wordt tusschen Inlanders, Vreemde Oosterlingen en Europeanen. Laten wij de zaak nu eens goed onder de oogen zien. Menschen zijn mensen, in dit opzicht zijn dus Javanen en Europeanen gelijk, maar de Javaan-mensch is nu eenmaal een ander mensch dan de Blandamensch. Paarden zijn paarden, maar het Ara-

bische paard is nu eenmaal een ander en mooier paard dan het Javaansche paard. Is het wel zoo ongerijmd, dat er in de treinen drie klassen en dan nog een afzonderlijke 3e klas voor de Inlanders aangewezen zijn? In de eerste plaats is er in de 3e klas wagons geen verschil, zij zijn precies dezelfde. Als de wagons voor Inlanders er smerig uitzien, dan is het niet de schuld van de Directie, maar van de Inlanders zelf, die de gewoonte hebben van te spuwen en die de wagons door hun eigen smerigheid bevuilden. De Inlanders betalen half geld. Is dat niet een voordeel voor hen, die niet veel bezitten? Chineezen en Arabieren moeten in de 3e klas wagons der Europeanen plaats nemen. Inlanders kunnen dat ook doen, als zij het volle tarief willen betalen. Is dat nu zoo slecht door het Gouvernement ingepikt? Daarbij komt, dat de gewoonten van de Europeanen anders zijn dan die van de Inlanders. Dezen houden er van met hunne beenen op de banken of stoelen te zitten (djongkok of bersilau). Dit kunnen zij ongenueerd in hunne 3e klas coupés doen. Met hun ongeschoeide voeten maken zij daardoor al dadelijk de banken vuil. Aangenaam is het niet voor de Europeanen, die doorgaans in het wit gekleed zijn, als zij met de Inlanders samen moeten zitten. Omgekeerd zal 't ook voor de Inlanders niet behagelijk zijn om in het gezelschap van Europeanen te zijn, die, zooals wel bekend, zich niet geneeren om tegenover Inlanders vuile gesprekken te houden en ongepaste aardigheden te debiteeren. Werkelijk, alzoo de Bintang Soerabaja, 't is zoo slecht niet ingezien, om, ook in bioscopen bijv., de Inlanders van de Europeanen te scheiden.

't Blad richt verder een waarschuwend woord tot de Sarikat Islam, om eerst op eigen fouten, gebreken en onhebbeligheden te letten, alvorens maar van alles aan het Gouvernement de schuld te geven.

Hetzelfde blad breekt ook een lans voor de confessioneele school, veroordeelt althans de neutrale school en beweert, dat in scholen op godsdienstigen grondslag de behoefte van het kinderhart bevredigd zal worden; niet alzoo in de neutrale scholen, waar alleen het verstand bewerkt wordt. In Indië, zegt het blad, hebt ge twee soorten van lagere scholen voor de Inlanders: de gouvernementsscholen en de zendingsscholen. Zij zijn van elkander verschillend. De gouvernementsscholen zijn z.g. neutrale scholen; de zendingsscholen zijn op godsdienstigen grondslag gebaseerd. Welke van deze scholen zijn nu het best en het geschiktst voor de kinderen van het land? Een vraag, die goed onder de oogen dient gezien te worden en waarvan de beantwoording alle aandacht vereischt. De Sin Po veroordeelt de zendingsscholen en zegt, dat zij geen subsidie verdienen. Maar de Sin Po oordeelt zonder kennis van zaken, kent blijkbaar de zendingsscholen niet, hare goede bedoelingen evenmin. Wij hebben vroeger reeds beweerd, dat het menschelijk hart naar betere dingen verlangt, iets, dat wij godsdienst noemen. Noem het anders, als gij wilt. Hooger doel, onsterfelijkheid, ons wel. En hoe hooger de mensch in ontwikkeling komt of staat, des te fijner is zijn gevoel. Er is een dorst, die gelescht moet worden, bewust of onbewust. Het dorstende dier, dat geen zuiver water bekomen kan, drinkt het onzuivere water, dat hij vindt. Hij moet water hebben. Het hart, dat den godsdienst niet erlangt, waarnaar hij dorst, behelpt zich met iets anders, dat bevredigen kan. De opvoeders en de onderwijzers moeten het kinderhart kennen, zijne noden, behoeften, wenschen en verlangens. Zij, die het niet begrijpen, zullen het kind ook niet begrijpen. In het kinderhart woont ook geweten en gevoel, sluimert een kiem van godsdienst, en dan, zeggen wij, moet het ook een school met een godsdienst hebben. Op de neutrale scholen wordt op deze behoefte geen acht geslagen. De dorst wordt niet bevredigd. Er zijn vragen, die door het verstand niet beantwoord kunnen worden, waarop de neutrale onderwijzer het antwoord schuldig moet blijven. En dat is jammer! Intijds moet het kind in antwoord op zijn vragen op goede gelachten gebracht worden, geen gedachten van buiten af waarvan hij nog geen begrip heeft, maar gelachten, die in hem zelf zijn opgekomen, waardoor het hogere geestelijk leven, dat in hem en in elk menschenhart zit, niet bij de geboorte gesmoord, maar tot

BOEKHANDEL - KUNSTHANDEL
LEESINRICHTING VAN BOEKEN EN TIJDSCHRIFTEN

DE GROOT & DIJKHOFFZ

voorheen A. VAN HOOGSTRATEN & ZOON

PLAATS 27 - TEL. 2252 - DEN HAAG

LEVERING VAN SCHOOLBOEKEN VOOR ALLE
INRICHTINGEN VAN ONDERWIJS

Gebr. P. H. CAMINADA

LANGE HOUTSTRAAT 3

HAAG - Telefoon 713

SPECIAL ADRES VOOR ALLE OPTISCHE ARTIKELEN.
BRILLEN, KIJKERS, ENZ.

AANLEG EN ONDERHOUD VAN ELECTR. LICHT- EN SCHELGELEIDINGEN.

RIPPEN

PIANOHANDEL

PIET HEINSTRAT 42

ELANDSTR. 17 TEL. 4683

VERHUREN STEMMEN

DAMES- EN HEEREN-MODEARTIKELEN.

Handschoenen

VAN BOMMEL

Telefoon 5501

DEN HAAG VLAMINGSTRAAT 8-10

HEINEKEN'S

Glazenwasscherij

◻ STOOM JALOEZIEËN. ◻

en ROLLUIKENFABRIEK

Fabriek v. Geschilderde
GORDIJNEN

in meer dan 500 dessins.

„Klenus” Stofzuig-
Machine.

HOF- EN RIJKSLEVERANCIERS

's-GRAVENHAGE

Kettingstraat no. 6 TELEFOON
2478.

Mad. ^{elle} P. C. BIEKART

HOOGHE WAL 5.

▼▼▼

Ruime keuze gekleede Mantels
voor bejaarde Dames.

DEL
RIFTEN
Z
ON
AG
ALLE
DA
KELEN
DINGEN.
LEN.
B-10
S
rij
de
EN
ig-
ne.
RS
ON
T
ls
A

Wetgeving komt. 't Is de fout van de neutrale school, dat hierop niet gelet wordt. Anders is het de zending- en andere godsdienstige scholen. Maar krijgt het kind antwoord op de vragen, als erboven bedoeld. Antwoorden, die hem bevredigen weer tot andere gelachten brengen, waardoor hij nog meer wil weten. Op de neutrale scholen wordt onverschillig. Op de confessionele scholen wordt hij ernstig en van lieverlede indachtig gemaakt op de verschillende levensvraagstukken en wereldbeschouwingen, in een vorm, die passend is voor het kind. Hij komt tot het idee van een machter opperwezen, dat de wereldorde in handen heeft, waarvan alle leven afhankelijk is. — De schrijver voert nog meer aan, om tot de conclusie te komen, dat het verkeerd is de confessionele scholen te laken, dat zij beter zijn dan de neutrale alleszins subsidie verdienen. De zending is daarbij van den kant van het gouvernement, eindigt het school.

De Pewarta Soerabaja verneemt, dat in Sidoardjo de welbekende Kjai Sapoeangin weer bezig is, de gemoederen op te winden. Hij telt weer vele volgelingen. Hoog noodig is het, dat het bestuur deze beweging belwingt. Sidoardjo telt van wele vele fanatieke had is. Men zou daar weer heel gemakkelijk een Gedangan opstootje krijgen.

Verspreide beichten. De Inlandsche vereniging Soe- to Mardi Prosastro te Koedoes wil, volgens de Pantjaran Warta, ook een soort tair op touw zetten. De opbrengst moet strekken om leerlingen van de Inlandsche ambachtsschool, die niet in staat zijn het schoolgeld te betalen, geldelijke hulp te verschaffen.

De Ambonneezen te Semarang hebben de „Mena Soersia" opgericht, een vereniging tot bevordering van de belang, ook handelsbelangen, van de inboorlingen, ti. Ceram afkomstig. Deze vereniging, die nu reeds 1000 leden telt, heeft haar hoofdbestuur te Semarang (Bintang Soerabaja).

Dit blad geeft de volgende opgave van het aantal auto's in de laatste jaren in Soerabaja ingevoerd: 1910, 199; 1911, 296; 1912, 459. Toch zijn de tarieven nog duur.

De Inlandsche toko „Seneng Koempoel", Ampel (Soerabaja) werd met enige feestelijkheid geopend. Soerabaja telt reeds 15 van deze tokos, vermeldt de Pewarta Soerabaja.

WAT DE CHINEES VERTELT.

De Sarikat Islam. De Chineesche bewoners van de kampongs Kebonkerep, Brandongan en Daresan (Semarang) zijn naar andere wijken verhuisd, uit vrees voor de rumoerige bewegingen van de Inlanders in die kampongs. Een toko van de Sarikat Islam te Kaoeman is reeds op last van de politie gesloten. De loerahs (kamponghoofden) heb-

FEUILLETON.

Javaansche hocus-pocus. *)

Vraag iederen Indischman naar Javaansche hocus-pocus en hij zal u voorbeelden kunnen noemen, die u de haren te berge doen rijzen. Wel is waar heeft hij dat alles van hooren zeggen en zelf nooit iets van dien aard ondervonden, maar zijne zegslieden zijn geloofwaardige menschen, wier getuigenis boven allen twijfel verheven is.

Wat wil men? Bestaat die hocus-pocus of bestaat die niet? De volbloed Europeaan is geneigd om te zeggen van niet, maar voor hem zijn daarentegen tafelen, spiritisme en nog veel andere onbegrijpelijke dingen geconstateerde feiten. En waar hij zelf weinig of niets uit eigen aanschouwing heeft, neemt hij het bestaan aan op gezag van geloofwaardige getuigen. Wat zouden die er aan hebben hem iets van den mouw te spelden?

En wanneer het eene waar is, waarom zou het andere dan absoluut onbestaanbaar zijn? Zoo had men mij een hoop dingen betreffende de hocus-pocus verteld.

Eene residentsfamilie te Batavia werd b.v. met een hokkouwsel bespogen. Hoe men ook zocht, men er geen verklaring voor vinden. Het huis werd met soldaten afgezet, hooggeplaatste officieren hielden een onderzoek, alle hoeken en gaten in het huis werden onderzocht; geen spoor van den dader. Ondertusschen ging het sirihspuwen steeds voort; men slechts de residentsfamilie had er last van, geen der andere huisgenooten. De familie moesten ten

ben last gekregen te zorgen, dat de Sarikat Islamers zich rustig houden. Vijf leden van deze vereniging, verdacht van de boel aan den gang te willen brengen, zijn opgepakt en in de boei opgesloten. — In Soerabaja hoort men af en toe weer van ruzies tusschen Chineezzen en Arabieren. Twee Arabieren wilden onlangs in een Chineesche toko te Pabean linnen koopen. Men werd het niet eens omtrent den prijs, wat den Chineezzen aanleiding gaf, tegen de Arabieren een dreigende houding aan te nemen. Op het lawaai, dat gemaakt werd, kwamen andere Chineezzen toeschieten, die de Arabieren omsingelden. Dezen bleven gelukkig bedaard en werden door een Indo-Chinees geholpen, die de andere Chineezzen tot bedaren wist te brengen. De politie heeft zich verder met de zaak moeten bemoeien, om de twistende Chineezzen en Arabieren van elkander te scheiden. Alzoo de Pewarta Soerabaja.

Alles de schuld van de Sarikat Islam, zegt de Bintang Soerabaja. Hoe goed ook hare bedoelingen zijn, door den dessaman en andere onontwikkelden worden zij niet begrepen. Zij denken, dat het een beweging is tegen de ongeloovigen en tot een prang sabil moet leiden. Er wordt gesproken van een request aan de regering — welk request is niet duidelijk. En van de beschikking op dat request zal het afhangen, of men al dan niet tegen de Christenen zal ageren. Met Modjowarno zal begonnen worden, die te verdelgen; de rest komt dan van zelf aan de beurt. 't Is goed, dat het Bestuur zich goed op de hoogte stelt van deze agitatie. Te meer nu te Modjowarno ook al een afdeling van de Sarikat Islam is opgericht, en wel onder leiding van een mantri. Op alle plaatsen, aan de tram gelegen, kan men hooren, dat thans de tijd gekomen is voor de Javanen om de Hollanders te verjagen. — De Inlandsche Christenen hebben zich nu meer aangesloten en zijn overgegaan op hun terrein ook al coöperatieve verenigingen te stichten.

Hoe geheel anders is, zegt de Pembrita Betawi, die een beschrijving geeft van het 6e Theosofische Congres te Solo, de houding en de toon der Theosofen, Inlanders, Chineezzen en Europeanen aldaar vertegenwoordigd. De bijeenkomst werd gehouden bij Raden Mas Mangoen di Poero, in de kampong Timoeran onder Mangkoenegaran-gebied. Dit huis is het centrum, dat steeds voor de samenkomsten der Theosofen in Solo gebruikt wordt. Deze plaats telt vele Theosofen onder den Inlandschen adel, voornamelijk van de Mangkoenegaran. Pangeran Ario Koesoemodiningrat, oudste broeder, en Pangeran Hangabei, oudste zoon van den Soenan van Soerakarta, worden nu ook genoemd onder de Theosofen, die het Congres bezochten. Eerstgenoemde werd dank en hulde betuigd voor zijne bemoeienissen, dat dit congres te Solo tot stand mocht komen; Solo, de ster van Java, van eeuwen her de

slotte naar Europa vertrekken om zich aan die vieze plaag te onttrekken. Volgens mijn zegsman, ook een zeer geloofwaardig mensch, zou het door de officieren gehouden onderzoek, waarin het onverklaarbare sirihspuwen als vaststaand feit geconstateerd werd, berusten in het archief van het departement van oorlog.

In de krant las ik wel eens, dat het in een of ander huis spookte. Al het huisraad met het servies vloog kris en kras door het huis, zelfs door gesloten deuren en muren heen, zonder te breken of iemand letsel te berokkenen. Het gebeurde echter altijd zoo ver weg, dat men moeilijk naar dat wonderbaarlijke kon gaan kijken.

Toch was ik niet ongeneigd te gelooven, dat die hocus-pocus bestond; ik wilde nog maar één enkel ding zelf zien of ondervinden, om geheel overtuigd te worden. Ik zocht iemand op, die meer ondervinding had van die zaken en genegen was me bij eenige heksenmeesters te introduceeren. Dat gelukte me vrij spoedig.

Onze eerste expeditie gold een juffrouw, die uit de kaart zoowel het verleden als de toekomst kon lezen en bij een ongunstige toestand medicijnen kon verschaffen om het eene gunstige wending te doen nemen.

Dat bezoek leverde niets op. Ze raadde veel goed, nog veel meer verkeerd en zou me ten slotte een medicijn klaar maken om de ongunstige toekomst te bezweren. Ik behoefde haar voor hare moeite niet te beloonen, al'een de medicijn moest betaald worden, en de ingrediënten waren duur, vijf gulden!

Zoo raakte ik vijf mooie gulden kwijt en was nog niet wijzer geworden.

Bij de tweede specialiteit in de zwarte kunst zou ik gelukkiger zijn.

1ste Rotterdamse
Maatschappij van verzekering op het leven
Oudehavenkade N.r.l. Plan C, Rotterdam.
Directie: P. R. MEES, J. BRUNSTING.
Levensverzekering
in elken vorm.
Hoofdvertegenwoordiging voor Ned. Oost-Indië
te **SOERABAIA**.

VLEU PIA KUNSTSPEL- ORG	GOOSEN & SWAGERMAN DEN HAAG - BOEKHORSTRAAT 149.	GELS. NO'S. PIANO'S. ELS.
VERHUUR. PIANO's van f5.— VLEUGELS „ -8.—		p.m. of f50.— p.j. af. „ -80.— „ „
REPARATIE. RU		STEMMEN. IL.
Afd. Gebruikte		Instrumenten.
SPECIELE INRICHTING voor de		voor het GEREEDMAKEN TROPEN.

DE WEKKER
HEULSTRAAT 2-18
▼
ONTVANGEN:
de Gegarneerde en
Ongegarnerde Hoeden
in alle prijzen

Au Corset Français.
DEN HAAG PRINSESTRAAT 98
Telefoon 5546. || LEIDEN VISCHMARKT 7
Telefoon 11.
= **CORSETTEN OP MAAT.** =
W. J. M. FREDERIKS Corsettiere.

WAROONG DJAWA
INDISCH RESTAURANT
à la Carte
Kortenaerkade 10 - DEN HAAG.
TELEPHOON No. 4882.
Dagelijks geopend van 12-7 uur. Voor uitzending wordt f0.25 bestelloon gerekend, tenzij afgehaald.

P. VAN DEN BRUL.
AMSTERDAM. DEN HAAG. HOORN. LEEUWARDEN.

HEEREN- EN JONGENSKLEEDING.
KLEEDERMAKERIJ VAN DEN EERSTEN RANG.

*) Overgenomen uit het Weekblad voor Indië.

plaats der geleerden en dichters, van vorsten en andere voortreffelijke en hoogstaande mannen en vrouwen! Laatstgenoemde Pangeran Hangabei werd bij deze gelegenheid als theosoof aangenomen. Trotsch waren de Soloneezen er op, dat zij hunne woningen op vergane beroemde generaties hadden gebouwd en met iedere ademhaling onwillekeurig stofatomen van hunne voorvaders in hunne longen opnemen, afgescheiden nog van de verhuizing van de ziel. Maar tekenend was de broederlijke eensgezindheid op dit congres van Inlanders, Europeanen en Chineezers. Zij hebben elkander in Gods hoede aanbevolen, iets gevonden, wat aan hunne verwachtingen beantwoordde, iets dat een brug zou kunnen bouwen tusschen de zieën onder elkander.

Chineesche hervormingen. De Perniagan is niets gesticht over den toon, die de „Expres” in den laatsten tijd tegenover de Chineezers aanslaat. 't Is onbegrijpelijk, zegt het blad, dat de H.H. Douwes Dekker en Tjioe Mangoenkoesoemo, die een samenwerking beoogen tusschen Indos en Chineezers, ons nu op hatelijke wijze bespottelijk gaan maken. Of zijn zij soms aan dit geschrijf onschuldig? Maar weten ze dan niet, wat in hun krant geschreven wordt en mogen zij daarvoor niet verantwoordelijk gesteld worden? Wij hebben, zoo eindigt de Perniagan, nog steeds vertrouwen in de welwillende gezindheid en het goede oordeel van genoemde heeren en hopen daarom, dat deze waarschuwing voldoende zal zijn voor het blad, (de Expres) om in het vervolg wat meer égarde tegenover de Chineezers in acht te nemen.

Nog steeds gaan, alzoo de Bintang Soerabaja, de Chineezers in Indië voort, door uiterlijk vertoon te willen bewijzen, dat zij in den laatsten tijd in beschaving en ontwikkeling voeruit zijn gegaan. Over de nabootsing van Europeesche gewoonten en kleeding heb ik reeds meer dan eens gesproken, zegt de schrijver. Maar belachelijk is in den laatsten tijd de voorliefde voor vreemde woorden en uitdrukkingen, terwijl men het Chineesch niet kent en het Maleisch slecht spreekt. Ik laat nog daar, dat men tegenwoordig de Hollandsche taal leert en zich in deze taal behoorlijk tracht uit te drukken. Verre van daar. Uitspraak en taal laten veel te wenschen over. Wij zijn verplicht, die belachelijke voorliefde overal te helpen bestrijden. Onze natie heeft helaas in den loop der eeuwen maar al te lang onder heerschappij gestaan, maar onze nationaliteit is, hoe verdrukt ook, toch niet te loor gegaan, leefde ongeschonden voort en ontwaakte weer krachtig onder de gezegende regering van de nieuwe Republiek. Wij moeten het ons dan ook ten plicht achten onze moedertaal onvervalscht te bewaren, de spreuk der Hollanders zelf indachtig: De taal is gansch het volk. 't Is waarlijk walgelijk, hoe minder ontwikkelden ons op het geheel onnoodig gebruik van meestal verkeerd uitgespro-

Waarzeggen kon deze niet, maar hij kon medelijden geven voor alle kwalen en djimats verschaffen voor alles en nog wat. Hij kon haat in liefde veranderen en omgekeerd; hij kon maken, dat men de een of andere betrekking kreeg en nog veel meer. Als hij b.v. in een goed humeur was en den volke zijn toovermacht wilde toonen, dan sprak hij een of ander formulier uit en een vogel, die over zijn huis vloog, viel dood aan zijn voeten neer. Ik was vol ontzag voor den grooten man en erg nieuwsgierig om een staaltje van zijn toovermacht te ondervinden.

Hij woonde in een klein onaanzienlijk inlandsch huisje, maar hij had de allures van een groot man. Men kon niet dadelijk bij hem toegelaten worden; men moest minstens een kwartiertje antichambreeren vóór de meester gedaan had met zijn bad of gebed. Toen hij ons eindelijk welwillend ontving en me vroeg, wat ik wenschte, wist ik niet goed, wat ik hem vragen zou. „Ja, kijk eens doekoen, dat weet ik nog zoo precies niet. Ik heb zooveel van je kunde gehoord, dat ik er graag iets van ondervinden zou. Ik persoonlijk; iets heel onschadelijks natuurlijk, maar dat me volkomen overtuigt van het bestaan der hocus-pocus”.

„Nee, dat kon hij niet”, antwoordde de doekoen, dat stond hem de heilige kunst niet toe. Men moest geloovig en overtuigd bij hem komen, anders kon hij niet helpen.

En of ik hem nu vroeg, om een vogel dood aan zijne voeten te doen neervallen of me de liefde van een jonge schoone maagd te bezorgen, hij kon me niet helpen, omdat ik niet geloofde.

Ik begreep, dat ik de zaak verkeerd had aangepakt en beloofde mezelf handiger te zullen optreden bij de 3e specialiteit.

ken woorden vergasten. 't Putliek moest zoo iets niet langer dulden.

De Bintang Soerabaja neemt uit de Java-Bode het volgende gedicht over, dat op den heer Douwes Dekker gemaakt werd:

Hier ligt Douwes Dekker,
Eens de wekker
Van de Indische Partij,
Wij vragen nu uw medelij.
De wekker is te hard gegaan
En plotseling stil blijven staan.

En vertelt dan verder, dat de Gouverneur-Generaal geweigerd heeft de rechtspersoonlijkheid aan de Indische Partij toe te kennen, niet uit vrees voor Douwes Dekker, maar wel voor den geest van Mohamed, die Z. Ex. heeft toegevoegd, dat alleen een Christen zoo iets mocht doen, wat Douwes Dekker had gedaan. Is het, vraagt het blad, om dezen te plagen of een hatelijke toespeling op den heer Idenburg? Mogelijk allebei, zegt het blad.

Chineesche Vereenigingen. De Tjong Sian Hwe te Menado is als rechtspersoon erkend (Pembrita Makassar).

Te Soerbaja wordt een Chineesch dagblad uitgegeven; wanneer het verschijnen zal, is nog niet bepaald. Daartoe is een maatschappij gevormd: de N.V. Handelsdrukkerij „Tjhoen Tjhioe”, met een kapitaal van f75000, dat reeds bij ekaar is gebracht. Het blad, dat in het Maleisch met latijnsche karakters gedrukt wordt, zal ook heeten „Tjhoen Tjhioe-en niet Tjoen Tjioe. Directeur is de heer Poesi Khoen San, administrateur Tjia Tjip Ling. De heer H. Bord is aangezocht om als hoofdredacteur op te treden (Perniagan).

In de Javasche Courant zijn opgenomen de statuten van de Handel-Mij. „Tjin Hoeng” te Batavia, id. de statutenwijziging van de N.V. Bouwmaatschappij Oei Tjong Ham te Semarang, sedert de Bouwmaatschappij Randoesari genaamd; id. de statutenwijziging van de Vereeniging: School met den bijbel voor Chineezers en andere vreemde oosterlingen te Soekaboemi (Perniagan).

Te Batavia is als rechtspersoon erkend de N.V. apotheek Djin An Ho met een kapitaal van f30000 ad f500. Hoofddirecteur is de heer Lo King Tat; directeur de heer Liauw Kong Tat; commissarissen zijn de heeren Lim Ping Lin en Lauw Ke Tjoan.

Van Vreemde Koloniën.

MOEILIJKE KEUZE

deze week weer. Er is weer zooveel, dat eigenlijk niet onbesproken mag blijven en dat wij maar teel terloops kunnen melden.

Daar is de nieuwe kijk op de verhoudingen tusschen China en Rusland op en in en over den toestand in Mongolië en, niet buiten verband daarmee-

We bleven nog even napraten, zonder dat ik hem verder lastig viel om tooverformulieren voor eene goedkoope duivenpastaai of het gewin van een of andere schoone maagd. Het bleek me, dat mijn eicrone me niets te veel had gezegd van des doekoen's machtige kunst; hij kon nog veel meer! Hij kon onder bepaalde voorwaarden ook een ongeloofige in de heilige kunst rijk maken, hij kon iemand onzichtbaar maken etc. De voorwaarden echter waren zeer moeilijk.

Om iemand onzichtbaar te maken, had hij eene kat noodig, totaal zwart van kleur, zwarte oogen, zwarte tong, zwart haar, zwarte nagels, er mocht geen haartje of spikkelje wit aan zijn. Hij zou het beest dan slachten, het vet uitkoken en betooveren en een enkel druppeltje daarvan op de wenkbrauwen gesmeerd, zou voldoende zijn om iemand totaal onzichtbaar te maken.

Hebt gij ooit zoo'n volkomen zwarte kat gezien? Ik ook niet en de doekoen hoogstwaarschijnlijk ook niet. Zou zoo'n unicum wel bestaan?

Om iemand rijk te maken, had hij het vet nodig van eene geit, voskleurig van haar, maar met zwarte oogen en witte hoeven. Alle kleuren moesten even zoo volkomen zijn als bij de kat.

Ook zoo'n beest heb ik nooit gezien. Ten slotte kon de doekoen alle denkbare wenschen vervullen, als men hem de eieren bezorgde van een kameleon.

Ik wist niet eens, dat een kameleon eieren legde; en al legt zoo'n beest eieren, hoe daaraan te komen? Ik vond deze voorwaarde al net zoo onmogelijk als de volkomen zwarte kat en de volkomen voskleurige geit.

Onvoldaan ging ik naar huis. Ik zou nooit wijzer worden, omdat ik niet geloofde en om over-

W. KALDENBACH
WONINGINRICHTINGEN
IN OUDE EN MODERNE STIJLEN
VALERIUSSTRAAT 38
's-GRAVENHAGE
TEEKENINGEN EN BEGROTINGS
KOSTELOOS VOOR BELANGHEBBENDEN

DORDTSCHER BANK
's-GRAVENHAGE - KNEUTERDIJK 12-14
Behandelt alle BANKZAKEN.

EN TOUT CAS

PARASOLS.

A. SCHRÖDER & Co.
GROENMARKT 25/26 's-GRAVENHAGE

vestigen speciaal de aandacht op:

Een zeer mooie collectie
Witte Zomerblouses
van af f 4.—
en
Strandcostumes.

HUPFELD'S FILIAAL

DIRECTIE:

DUWAER & NAESSENS

PIANO-, PHONO- en MUZIEKHANDEL

IS GEVESTIGD:

's-GRAVENHAGE AMSTERDAM
Kneuterdijk/Heulstraat, Stadhouderskade, 19,
Tel. No. 27. Tel. No. 4698.

J. van der Putten.

Garneerartikelen — Modefournituren.
Valeriusstraat 51. Telef. 1670.

LUXEBROOD-FABRIEK
PAUL C. KAISER

HOFLEVERANCIER

ENGELSCHER CAKES,

Prima en gewone, in verschillende smaken.
TULBAND in verschillende grootte.
Prima en gewoon KRENTENBROOD.

TOKO BAHROE

Van Kinsbergenstraat 126, Intercomm.
bij de Prins Hendrikstraat, DEN HAAG. Tel. 4796.

SPECIAL ADRES VOOR GOEDE SAMBALLANS EN BOEMBOE'S.
Firma BARNAS & DIEMERS, Importeurs.

de, die tusschen China en Engeland over en met Tibet. Daar is de verwerping der vlootpolitiek van de tegenwoordige Canadeesche regering, tot steun van en samenwerking met de Britsche marine, door den Canadeeschen senaat met 51 tegen 27 stemmen. Waar tegenover staat het beschikbaar stellen van de Australische marine voor diensten van het moederland over geheel den aardbol. Daar is 't voorstel in de Britsche Kamer om Kongo officieel als Belgische kolonie te erkennen, waarover Lord E. Grey een relevoering hield, die van groote waardeering getuigt voor hetgeen België in de laatste jaren heeft gedaan om de toestanden in de kolonie te verbeteren. Daar is de bevestiging der gevoelige nederlaag der Italianen in Tripolis, die wij zoo half en half voorspeld hadden, al hadden wij den slag niet zoo spoedig verwacht.

Over al deze zaken heeft de gewone dagbladers genoeg gezegd om te verklaren, dat wij, die geen kroniek schrijven, maar belangstelling willen oproeven, de hoofdplaats aan andere zaken afstaan. Wij beginnen met een punt van groote beteekenis voor onze koloniale en inlandsche nijverheid.

DE SUIKERINDUSTRIE OP FORMOSA.

De e doorleeft een slechten tijd. De hooge verwachtingen der Japanners dreigen op teleurstellingen uit te loopen, als geen middelen tot afdoende verbetering gevonden worden.

De aanplant van suikerriet voor dit seizoen is nu vrijwel afgelopen en, te oordeelen naar de benutte oppervlakte, zou men kunnen aannemen, dat de productie dit jaar ca. 4½ miljoen zakken zal bedragen. De suikerfabrieken hebben echter het riet, waarvan dit jaar stekken hadden moeten worden uitgeplant, verwerkt, teneinde den achteruitgang der productie, veroorzaakt door de stormen van verleden jaar, zooveel mogelijk te beperken. Dit heeft geleid tot een tekort in den voorraad stekken, zoodat uit Hawaii stekken moesten worden ingevoerd. Na den uitplant was de weersgesteldheid gunstig, terwijl de uit het buitenland ingevoerde stekken bevredigend zijn gebleken.

Onder de boeren neemt de neiging toe, om in plaats van suikerriet rijst te verbouwen, wegens den hoogen prijs van dit product, terwijl de Formosaansche regering de cultuur van katoen, hennep en andere gewassen aanmoedigt en minder aandacht schenkt aan de suikerrietcultuur. Onder deze omstandigheden zijn sommigen van meening, dat de bovenstaande raming te hoog is, en dat de productie niet meer dan 3 miljoen zakken zal bedragen.

Met het oog op dezen stand van zaken heeft de Mei-Suiker-maatschappij besloten de Toroku suikermaatschappij in zich op te nemen, teneinde de positie der Formosaansche suikerindustrie te versterken. Men meent, dat de thans op Formosa bestaande suiker-maatschappijen ten getale van 30 tot 6

grootte maatschappijen zullen worden geamalgameerd. De stormen van verleden jaar hebben een zwaren slag toegebracht aan de nieuwe suikermaatschappijen, welke zich niet op een vasten grondslag bevinden.

DE INLANDSCHE VERTEGENWOORDIGING IN TONGKIN.

Bij besluit van 19 Maart heeft de gouverneur generaal van Indochina een regering uitgevaardigd voor de inlandsche vertegenwoordiging in Tongkin. Wij ontleenen er het volgende aan (*).

De vertegenwoordiging bestaat uit: 1e. Provinciale raden van aanzienlijken; 2e. een Raadgevende Kamer.

De provinciale leden worden gekozen door een college, bestaande uit de chefs en onderchefs der kantons, de tien-chi en thoe-chi, de lie-treong, de gewezen chefs en onderchefs van kanton titulair.

Niet verkiesbaar zijn wie minder dan 30 jaar oud is, ambtenaren die traktement genieten, veroordeelden. Men wordt voor 3 jaar gekozen, en is doorlopend herkiesbaar.

In de provinciën, waar geen annamitische bevolking is, kunnen de leden worden aangewezen door den résident supérieur.

De Prov. R. moeten worden geraadpleegd over: 1. voorstellen door de hoofden der provinciën en de territoriale bevelhebbers gedaan aan den résident supérieur; 2. wijzigingen in de omschrijvingen van het territoire; 3. onderhoud en aanleg van wegen, kanalen, e. d.

Over andere, nader omschrevene, zaken kunnen zij voorts worden geraadpleegd.

De Prov. R. komt éénmaal in 't jaar voor hoogstens 8 dagen bijeen, zijn zittingen zijn niet openbaar.

De Raadgevende Kamer heeft haar advies te geven over algemeene zaken, die de inlandsche bevolking belang kunnen inboezemen. Zij bestaat uit 1. verlegwoordigers van 't volk, gekozen naar de verhouding van een voor elke 20000 belastingbetalenden. Zij worden echter niet door deze zelf gekozen, maar door aangewezen ambtenaren, door houders van bewijzen van doorloopen onderwijs, inlandsche waardigheidsbekleeders, afgevaardigden van dorpen, oud-onderofficieren, enz.; 2. gepatenteerde ammaniten, gekozen door de gepatenteerde handelaars; 3. beambten en notabelen, benoemd door den résident supérieur.

Ook deze leden worden voor 3 jaar gekozen en blijven herkiesbaar. De voorwaarden voor niet-verkiesbaarheid zijn ongeveer als voor de Prov. R. De Kamer komt eenmaal in 't jaar voor 10 dagen te Hanoi bijeen. Haar arbeidsveld loopt voor de algemeene zaak over ongeveer dezelfde aangelegenheden, die aan de Prov. R. voor de provinciën zijn toegedacht.

(* Uitvoerig opgenomen in „La dépêche Coloniale” van 27 Mei.

tuigd te worden moest ik nooit geziene beesten of eieren zien machtig te worden.

Er gebeuren echter zonderlinge toevalligheden in de wereld.

Nu heb ik op mijn voorerf, om de voorgalerij wat te maskeeren, eenige tonnen met palmen staan.

Net zou ik de trap opgaan, toen ik een kameleon uit een der tonnen den boom in zag vluchten. Het kort te voren gevoerde gesprek over de kameleon-eieren lag me nog vers in het geheugen. Mijn eerste werk was dus in de ton rondkijken, of ik daar geen ei kon ontdekken. Ik zag niets, maar toen ik de aarde in de ton wat los woelde, ontdekte ik twee eieren.

Hebt gij wel eens kameleon-eieren gezien? Ze zijn spierwit, cilindrisch, zoo dik als een pollood, ongeveer 3 c.M. lang en aan beide zijden ogievormig.

Ik was kinderlijk blij met mijn vondst. Zou ik dan toch werkelijk overtuigd worden? Het was dan een zeldzame toevalligheid, dat ik zoo van den doekoen thuis komende, de nooit geziene eieren vond. Als de doekoen me daarmee werkelijk alles kon geven wat ik wenschte, dan was de zaak gezond. Ik zou hem minstens alle schatten van de wereld geven en voor me zelf even zooveel behouden.

Zorgvuldig verpakte ik de eieren in een kartonnen doosje — ik legde ze met voordacht niet in watten of iets dergelijks, om ze niet kunstmatig uit te broeden — en ging er dadelijk weer mee naar den doekoen.

Wat keek de man gek op. Nog nooit had hij kameleon-eieren gezien en stellig had hij gedacht, dat ik ze ook wel nooit zien zou. Maar enfin, hij had nu de eieren en hij zou maken, dat al mijne wenschen vervuld werden. Hij moest de eieren nog een paar dagen onder zijne berusting houden, om ze op eenen Donderdagavond te bewierookken en te

betoveren en dan kon ik ze weer komen halen.

Des Vrijdags reeds was ik weer bij hem. De eieren waren geprepareerd en de uitwerking zou niet achterwege blijven. Ik behoefde niets anders te doen dan de eieren in mijne kast te bewaren. Op eenen goeden nacht zou ik dan droomen. De moeder-kameleon zou me in den droom verschijnen en me haar eieren terugvragen. Ik moest dan heel beleefd tegen haar zijn en zeggen: „Goed, ik zal ze u teruggeven, maar wat geeft ge me daarvoor in ruil?”

Waarop de moeder-kameleon me zou antwoorden: „Ik zal u alles geven, wat ge wenschte”.

Zoals men ziet, nogal een eenvoudig recept, als men de eieren maar eenmaal heeft.

Ik was de eerste dagen echter wel wat ongerust, want om in je droom je hersens zoo bij elkaar te hebben, dat je geen domme dingen zoudt wenschen dat leek me nogal moeilijk. Stel u voor, dat ik me b.v. eene worst aan den neus van den een of ander wenschte! Enfin, ik wilde er het beste van hopen, hield in gedachten al een mooien wensch klaar.

Ik wacht nu reeds langer dan een jaar op mijne moeder-kameleon. Ondertusschen is de schoone maagd waarop ik destijds het oog had, gelukkig getrouwd; ik zie om me heen alle menschen rijk worden en zich zonder kattenveet met een hoop gestolen geld onzichtbaar maken. Alleen ik, arme slokker, zit hier met mijn kameleon-eieren!

Maar misschien is er onder de lezers iemand, die, om me van de tooverkracht der kameleon-eieren te overtuigen, ze voor een matigen prijs van me kopen wil?

Brieven met aanbiedingen onder motto „kameleon-eieren” te richten aan het bureau van dit blad.

A. SCHARENBERG,
HOFLEVERANCIER. Tel. interc. 2443.
VISCHMESJES en -VORKJES vanaf f25.— per dozijn.
VISCH-DIENLEPELS en VORKEN.
VISCHGRATENTANGETJES.
OESTERVORKJES vanaf f5.— per dozijn.
KREEFTENVORKEN.
HORS D'OEUVRE-STELLEN en COUVERTS.
BROODREKJES.
Alles van uitmuntende kwaliteit.
15, HOOGSTRAAT 15, DEN HAAG.
Specialiteit in Electricische Verwarmingsapparaten.
HET BESTE SYSTEEM EN DE BESTE KWALITEIT.

Grand Hotel Café-Restaurant „VICTORIA”,
SPUISTRAAT 16, DEN HAAG - TEL. 3768.
GUNSTIG GELEGEN IN HET MIDDEN DER STAD.
LIFT - ELECTRISCH LICHT - CENTRALE VERWARMING.
80 KAMERS EN SALONS.
PLATS DU JOUR 50 Ct. - DINERS VAN f1.50 EN HOOGER.
Meest bezochte Café en Restaurant van Den Haag.
J. DEN HARTOG,
gedurende 15 jaar Gérant van Rest. RICHE.

DE BAS & Co., Bankiers
HEERENGRACHT 17 - 's-GRAVENHAGE
BELASTEN ZICH MET ALLE
BANKZAKEN.
SAFE - INRICHTING.

PIERRE SCHREINER
ZOUTMANSTRAAT 18-20-22-45
DEN HAAG
Bedden- en Meubelmagazijnen
BEHANGERIJ STOFFEERDERIJ

W. POPPINK, Telefoon No. 4485.
PRINS HENDRIKSTRAAT
141-143 Den Haag.
Geheel gepantserde Hutkoffers. Voor het bagageruim, 100 c.M. lang, 50 c.M. breed, 50 c.M. hoog, m. bak f10.50. Voor de hut 100 c.M. lang, 50 c.M. breed, 36 c.M. hoog, met bak f9.—. Voor de hutten der nieuwe booten 100 c.M. lang, 50 c.M. br., 40 c.M. hoog m. bak f9.50.

N.V. BERLITZ-SCHOOL Mij.
welbekend bij allen die met verlof in Nederland vertoeven.
Noordeinde alleen 42^B, boven maison KRUL.
Telefoon 6318.
TALen: DUITSCH, ENGELSCH, FRANSCHE, ITALIAANSCH, SPAANSCH ENZ.
door ontwikkelde leeraren, uit de desbetreffende landen, die eene zuivere uitspraak vrij van dialect bezitten.
Om teleurstellingen te voorkomen, lette men vooral op het juist adres Noordeinde 42b, boven maison Krul.
AMSTERDAM - Keizersgracht 300.

VERKOOPHUIS
GROOT HERTOGINNELAAN 103
VALERIUSSTRAAT DEN HAAG
Tramhalte lijn 3
Eenig adres voor hen die zich goed en voordelig van nieuwe of TWEDEHANDS MEUBELen willen voorzien.
DAGELIJKS (ook des Zondags) GEOPEND van 10-4 uur.

FIRMA W. ROELOFSEN
WIJNHANDEL
COLUMBUSSTRAAT 101 's-GRAVENHAGE
TELEFOON No. 2774
SPECIALITEIT IN FIJNE LIKEUREN,
- WHISKY EN GEDISTILLEERD -

DE OMGANGSTAAL IN DE DUITSCHE KOLONIËN.

De D. Kolonialzeitung bevat een artikel, dat, behalve door de beschouwingen, interessant is door 't daarin vervatte overzicht van de wijze, waarop de aanpassing der vreemde en der inheemsche talen in de verschillende Schutzgebiede zich gelraagt.

't Artikel zet voorop, dat, om de landen van overzee inderdaad tot deelen van 't D. rijk te maken, de taal van 't moederland daar meer algemeen moet worden dan tot nu toe beproefd is haar te maken. In den omgang der blanken behoort 't D. de taal te zijn, in dien met inlanders hun taal of 't D., maar niet, zooals tot nu toe veelal 't geval is, een koeterwaalsch, waarin beide verward zijn of 't zoogenaamde negerengelsch.

In Togo, de modelkolonie, staat 't hiermee nog 't best, sedert door een verordening van den gouverneur van 9 Januari 1905 in alle scholen behalve de taal van 't land geen andere dan de D. taal onderwezen wordt, en in 't verkeer met inboorlingen 't D. spreken krachtig te bevorderen is.

Geheel anders is 't in Kamerun gesteld. Daar heeft 't negerengelsch zich zeer verspreid, dit is geenszins als een noodzakelijk iets te beschouwen, want noch in Gaboen, noch in Angola, noch in Sp. Guinea is dit verknoede Engelsch in zwang. In de eerste jaren der D. inmenging werden negerstaten uit Liberia en Sierra Leone gebruikt, zij hebben dat taalje meegebracht. De tijd wordt rijp geacht om 't D. daarvoor in de plaats te stellen.

In D. Zuidwest-Afrika zijn van de 15000 blanken 12000 D., toch wordt niet 't D. gebruikt in den omgang met de gekleurde bevolking, maar een Hollandsch dialect, dat in geheel Z.-Afrika een dergelijke dienst bewijst. Als taal staat 't niet hooger dan 't negerengelsch. Evenals in Duitschland zelf de tongvallen hun plaats hebben ingeruimd voor een algemeene D. taal, meent de D. Kolonialzeitung, moet dit ook in Z.-W.-Afrika 't geval worden. D. onderwijs in alle scholen voor inlanders, D. in alle gezinnen van Duitschers, geen slecht Hollandsch, vermengd met vier of vijf talen.

In D. Oost-Afrika wordt het Kisoeahehi gesproken, dat van den Indischen Oceaan tot Kongo de lingua franca is. Om deze reden is 't te behouden, maar daarnaast worde toch er naar gestreefd den inlanders ook D. te leeren.

In 't Schutzgebied van de verre Zuidzee heeft de D. taal nog geen veroveringen gemaakt. Ook daar komt 't negerengelsch ergernis opwekken. In Februari jl. kwam deze aangelegenheid in den lestuursraad te Raboel ter tafel. De gouverneur, Dr. Hahl, wees er op, dat alleen de missies met de inboorlingen in hun eigen taal spreken. Hij beval aan 't negerengelsch, dat daar geen reden van voortbestaan heeft, te vervangen door 't D. Dit gaat natuurlijk niet in een ommezien, maar met goeden wil der kolonisten en de school kan toch vrij spoedig verbetering verkregen worden.

In Kiaotschoe is in de laatste jaren veel gedaan om 't D. in de Chineesche scholen ingang te doen vinden. 't Engelsch is daar nog de meest gebruikelijke taal, maar 't D. schijnt veld te winnen.

Na dit overzicht beveelt 't tijdschrift den Duitschers aan om de inheemsche taal der kolonie te leeren, als zij deze kennen bestaat de noodzaak niet nog een vreemde hulptaal er bij te halen, en kan beter gekomen worden tot den regel: met den minst ontwikkelde zijn taal, maar de meer ontwikkelde leere Duitsch.

INGEZONDEN.

De bloem en de verkiezing!

Uit Tijpoe schrijft ons Dr. A. L. Huber:
.....Verder woonde ik eene verkiezing bij. De welono, een 30-jarige regentszoon, die de 3e klasse hogere burgerschool had afgehoopen en in denken en manieren Europeaan was, had me uitgenoodigd om de verkiezing van 'n dessahoofd ten zijnent bij te wonen, welke invitatie ik volgaarne aannam.

Er waren een stuk of acht kandidaten voor die hooge (!) beërekking. Men stelt zichzelf kandidaat. Deze kandidaten namen plaats in de pendoppo op den grond gehurkt en de kiezers (heerendienstplichtigen) hadden hun plaats buiten op 't erf. De kandidaten zaten op eene rij en ieder had in zijn hoofddek gestoken een bloem; ieder had een andere, geen was gelijk.

Verder waren er evenveel bamboedoozen als er kandidaten waren, en aan elk der bamboedoozen

was een bloem bevestigd, als waarmede de kandidaten getooid waren.

De kiezers kregen ieder één boon, na te zijn opgeroepen, en wierpen die boon in de doos, waaraan een bloem was bevestigd gelijk aan de bloem, die zijn begeerde man op zijn hoofddek droeg.

Die de meeste boonen had, was de gekozene.

Oost- en West-Indisch Literatuur-overzicht.

No. 17 van den Nieuwen jaargang van „Het Tijdschrift”, uitgever E. F. E. Douwes Dekker, bevat eenige bijdragen, die aandacht verdienen. E. Rijken schrijft over „De plaats van den Indiër van gemengd bloed in de Indische samenleving”. — Raden Mas Noto Soeroto vertelt van de komst van Javanen met oorlogszuchtige doeleinden in Ceylon aan het eind der 13e eeuw. Een opstel van prof. Kern in de Bijdragen van het Kon. Instituut verschaft hem de stof. — De heer A. le Clercq artikel over „De sfeer van den Indischen onderwijzer. — Eindelijk wijdt de heer J. H. François een mooi artikel aan de nagelachtenis van den bekenden ontwikkeld djaksa van Soemedang, Raden Braja di Wijaja, die indertijd een aantal Javaansche nijveren vergezeld naar de Brusselsche tentoonstelling.

Aanslagen van Javanen op Europeanen.

Naar aanleiding van nieuwe aanslagen, door Javaansche koelies gepleegd op assistenten in Deli, schrijft Pr. F. J. F. Niermeijer het volgende in de N. R. Ct. van 27 Mei jl.:

„Een geval zal velen hebben getroffen. Een jeugdig assistent geeft een onwilige Javaansche vrouw een klap om het hoofd en wordt daarop door haar mah met een mes hevig toegetakeld. De Javaan stond nog wel gunstig bekend. Zoo gebeurde bijna weer een moord en dat voor niets anders dan een klap om het hoofd!

Menige moeder in Nederland houdt haar hart vast. Aan zulk wraakgierig en kwaadaardig volk is haar jongen dan toch maar overgeleverd.

Weet ge, wat het ergst is, moeder? Dat niemand het in zijn hoofd schijnt te krijgen, onze jongens te waarschuwen, een Javaan nooit om zijn hoofd te slaan.

De oude Portugees De Barros schreef al in de 16e eeuw: „De Javanen beschouwen de aanraking van hun voorhoofd met de hand als de onvergeeflijkste belediging”.

En de Chineezen wisten het nog veel vroeger. Een van hun kroniekschrijvers uit de middeleeuwen zegt van Java: „De mannen en vrouwen van dit land zijn zeer gevoelig wat hun hoofd betreft; als een ander het aanraakt... trekken zij hun kris en steken t e”.

Dat ondervond in 1546 de Pangéran van Demak, een geweldig vechtheer. Bij het beleg van Pasoe-roean wenschte hij, tijdens een langdurigen krijgstraad, een betelpruim te kauwen. Zijn beteldoosdrager, een jongen van tien jaar, zoon van den regent van Soerabaja, was zoo verdiept in het volgen der beraadslagingen, dat hij niet lette op het herhaalde bevel van den vorst en een van de rijks-grooten hem aan zijn baadje moest trekken. Nu knielde de jongen voor den vorst en hield hem de betelpruim voor. De Pangéran vroeg hem of hij doof was en sloeg hem daarbij zacht op het hoofd. Dadelijk trok de jongen een klein mes uit den gordel en stak het den vorst in het hart, die dood neerviel. Als eenige reden voor zijn daad gaf de jongen aan, dat de vorst hem als een hond had geslagen.

Maar waarom zijn die menschen zoo prikkelbaar bij aanraking van hun hoofd? Ja, waarom? Misschien wel door hun animistische denkwijs die aanneemt, dat de „zielstof” vooral in het hoofd zetelt en door aanraking zeer verzwakt wordt. Deze gevoeligheid voor het hoofd komt dan ook niet alleen bij Javanen voor.

Het zal nog wel heel lang duren, eer men het noodig gaat achten, dat Nederlanders, die in Indië gaan wonen, te voren iets leeren van de zeden en gewoonten der Indiërs. Zou het daarom niet wenschelijk zijn, dat een kenner van de inlanders tenminste eens een „Handboekje voor aanstaande tuinopzichters” samenstelde? Enkele jaren geleden trachtte menig jongmensch hier te lande zijn maatschappelijke omgangsvormen te verbeteren met behulp van een Engelsch boekje, getiteld: „Don't

Brackel & Broermann

DEN HAAG { Hoogstraat 37a, 39.
Lange Poten 43.
ROTTERDAM - Hoofdsteeg 34.
Uitrustingen voor INDIË en AFRIKA.

N. LOEB, Noordeinde 109. Kleding en Meubilering op termijnbetaling.

20 gulden, per maand 2 Gld.
40 " " " 4 "
60 " " " 5 "

Vestigt U in NIJMEGEN!

Voor inlichtingen wende men zich aan het SECRETARIAAT van

NIJMEGEN VOORUIT!

M. CROMMELIN, Voorzitter.
ALOYS B. JANSEN, Secretaris.

C. HOYNG,

SPIJSTRAAT 20/22 - DEN HAAG.
Amsterdam - Utrecht.

Onze geïllustreerde catalogus is een uitstekende handleiding om zich op huishoudelijk gebied in te richten.

Tafelserviezen - Glaswerk - Lepels
Vorken - Messen - Gasolinelampen.

PRIJSCOURANT GRATIS.

P. B. VAN MOORSEL & Co.

KERKPLEIN 11-12 — TORENSTRAAT 5-6
NAAST HET HOOFDPOSTKANTOOR
TELEFOON N°. 2898 — DEN HAAG

GOEDKOOPST ADRES VOOR HET GEHEEL OF
GEDEELTELIJK INSTALLEEREN VAN WONINGEN

AMERIKAANSCH

Tandheelkundige Inrichting

Dir. H. W. VALKENAAR, Amerik. Mec. Dentist.

GEVESTIGD:

's-GRAVENHAGE, Wagenstraat 19,
naast de Firma Pander.

M. VISSER v/h. A. J. RODBARD

Spuistraat 69 - 's-HAGE
Telefoon 5470.

FABRIEK EN MAGAZIJN VAN GOUDEN,
ZILVEREN EN DIAMANTWERKEN.
REPARATIE-INRICHTING.

Alleen-verkoop

„The Kingal Shoe”

C. M. DE GRAAFF

Piet Heinstraat 86 Tel. 4263 Haag

HERMAN VOORHOEVE BLOEMIST

ZOUTMANSTRAAT 40c - DEN HAAG,
beveelt zich aan voor het aanleggen en onderhouden van Tuinen en Villa's. —
Sluit zeer voordeelige abonnementen tot onderhoud.

Buitenzorg, door Dr. J. Dekker. — Nogmaals: Herziening der grondhuurbepalingen voor de Java-suikerindustrie, door F. Laccalle. — Uitvoer der voornaamste handelsartikelen uit het vrije verkeer van Java en Madag. Kultuurberichten (De uitvoer van djatihout en de invoer van andere houtsoorten in Indië. — De landbouwerisis te Suriname. — Het internationaal katoencongres. Enz.). — Kleine mededeelingen. — Verkeerswezen. — Financiële berichten en verslagen, zoodat de overige wekelijksche rubrieken.

Weekblad voor Indië.

Met het ekkings op Indië bevat No. 2 van den 10en jaargang van het Weekblad voor Indië de volgende berichten:

De polygamie in de Javaansche maatschappij, door Raden Achmad. — De misdaad in Ned-Indië (vervoeg). — Overstromingen in het Djombangsche (met afb.). — De tewaterlating van de Aldebaran (met afb.). — H. Pino met portret). — Indische penkrassen, door Ofoei. — Patjet. Roman uit de wereld der zaakwaarnemers en der Indische bergen (vervolg).

Verder zij gewezen op de volgende publicatiën van recenten datum:

Dr. A. A. Fokker. Kitap tjonto-soerat-soerat Maleisch Maleisch brievenboek en woordenlijst, bevattende modellen en voorbeelden van handelscorrespondentie en brieven van anderen aard in Latijnsch schrift, benevens een Nederlandsch-Maleische woordenlijst en handelsadvertentiën. 3e vermeerderde druk. Leiden, E. J. Brill.

H. Marcella. Algemeene bepalingen van wetgeving voor Nederlandsch-Indië. Proefschrift ter verkrijging van den graad van doctor in de rechtswetenschap aan de rijks-universiteit te Leiden, te verdedigen op Vrijdag 30 Juni.

Zeemansgids voor den Oost-Indischen Archipel. Deel II. Noordkust Sumatra; Straat Malakka; Riouw- en Lingga-archipel; Straat Banka; Oost- en Zuidoostkust Sumatra tot hoek Kanganan en Duizend-eilanden. (Derde druk). Ministerie van Marine. Afdeling Hydrographie. 's-Gravenhage, Mouton en Co. Met kaart.

Rapport van de Staatscommissie, ingesteld bij Koninklijk Besluit van 13 Oct. 1910, No. 21. 's-Gravenhage, Algemeene Landsdrukkerij.

(Deze Staatscommissie had tot taak: H.M. de Koningin te dienen van advies omtrent de vraag: welke maatregelen zullen zijn te nemen, om te komen tot herziening van de bestaande verhouding tusschen het Gouvernement en de Protestantsche Kerk in Nederlandsch-Indië, met het doel aan die Kerk door meerdere zelfstandigheid, beter gelegenheid te geven zich naar den eisch van haar eigen leven in te richten).

Leeszaal HEULSTRAAT 17.

Opgave van dagbladen en tijdschriften, ter lezing liggend in de leeszaal van het Hoofdbestuur van „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag, welke dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 's morgens 9—6 uur 's namiddags:

De Planter, Onze West, Sumatrapost, Sumatrabode, Javabode, Bat. Nieuwsblad, De Padanger, Het Witte Kruis blad. De Nieuwe Vorstenlanden, De Sumatra-Courant, De Surinamer Courant, Soer. Handelsblad, Nieuwe Soer. Courant, Deli Courant, Preangerbode, Javasche Courant, De Locomotief, De Hofstad, 20 diverse Maleische bladen en tijdschriften.

En tal van Brochures. Jaarverslagen, enz.

Verscheidene periodieken, waaronder:

Hon en Trou, Vrede door Recht, De stem van Indië, Tijdschrift voor economische geographie, Indologenblad, De Banier, Neerlandia, De Boodschapper, Revue économique, Ind. Gids, Teysmannia, Weekblad voor den handeldrijvenden en industriëlen middenstand, Exportblad, Cultura, Deutsche Kolonial Zeitung, Ned. Zendingsbode, Maandbericht van het Weekblad voor Indië met Dames Weekblad, Insulinde, Deutsche Wochenzeitung für Niederland und Belgien, La Gazette de Hollande, Ned. Staatsart.

Leeszaal Laan van Meerdervoort 187.

Het Bat. Nieuwsblad t/m 7 Mei '13; De Locomotief t/m 6 id.; Het Soer. Handelsblad t/m 6 id.; De Sum. Post t/m 9 id.; De Sum. Bode t/m 9 id.; Tjahaja Sumatra t/m 8 id.; De Ind. Mercuur t/m no. 21; Weekblad voor Indië t/m no. 4; De Banier t/m no. 18; De Bandelier t/m no. 22; Handelsberichten v/h Min. v. Landbouw 29 Mei; Korte berichten voor Landbouw, Nijverheid en Handel;

Tijdschrift der Mij. voor Nijverheid; Publicaties v/h Ned.-Ind. Landbouw-Syndicaat; Archief v/d Suikerindustrie in Ned.-Indië; Koloniaal Tijdschrift t/m Mei; Rapport van de Staatscommissie, ingesteld bij Koninklijk Besluit van 13 Oct. 1910 No. 21.

Officiële Berichten.

Uit de Javasche Courant van 2 Mei 1913. No. 35.

**Benoemingen, enz.
Civiel Departement.**

Benoemd: tot adsp.-ingenieur bij den post-, telegraaf- en telefoondienst M. P. L. G. Hansen; tot 3e commissie ter Alg. Secretarie W. F. Paulus.

Tijdelijk belast: met de waarneming der betrekking van chef der 2e afd. S.S. op Java J. F. A. Mullock Houwer.

Tijdelijk gesteld: ter beschikking van den Directeur van O. en E., H. P. M. Francissen; van den Directeur van Landbouw Mr. J. Lieftinck.

Benoemd: tot 1en deurwaarder te Semarang W. G. Mierop.

Overgeplaatst: naar Japara de onderwijzer A. Lalleman.

Geplaatst: te Batavia bij den gezondheidsdienst de arts ter beschikking E. W. den Hartog Jager.

Benoemd: tot onderopzichter S.S. op Java B. F. Hendriks; tot 1en klerk te Grisee J. F. Schagtel.

Militair Departement.

Bevorderd: tot officier van gezondh. 1e kl. G. F. Merz.

Uit de Javasche Courant van 6 Mei 1913. No. 36.

Civiel Departement.

Verleend: een jaar verlof aan den commissie-redacteur K. C. W. Rotveel; 11 maanden aan den telegraafopzichter W. H. E. P. E. Koppenol; een jaar aan den commissie C. Swarthof en J. W. G. Ostreig; 11 maanden aan den administrateur Ch. V. van Zuijlen.

Ontslagen: op verzoek eervol de onderopzichter F. Krijgsman.

Tijdelijk belast: met de waarneming der betrekking van geneesheer-directeur van het Koninkin Wilhelmina-gasthuis te Bandoeng de off. van gezondheid Dr. G. P. Utermohlen.

Gesteld: ter beschikking van den voorzitter van den landraad te Buitenzorg Mr. O. R. Beaujon; van den Directeur van B. O. W. met den titel van bouwkundig opzichter W. Kroese, P. H. van Altena, H. A. van Erkom en J. J. de Ruiter; als adsp.-ingenieur P. Mitsching, A. E. Jurgensen West, G. S. R. Kampmann en O. W. Sorensen.

Benoemd: tot assistent-resident van Panaroekan A. H. Th. Hartvelt; van Indramajoe R. Ph. M. van der Meer; van Soerakarta H. Altmann; van Toeloengagoeng A. J. H. Eijken; tot adsp.-ingenieur J. H. G. van de Graaf; tot commissie te Sambas G. G. Severin; tot adsp.-controleur J. H. A. Logeman, N. W. van Hartingsveldt en A. A. F. Vogelsoel; tot assistent-resident van Batipoech en X Koto, van de XIII en IX Koto F. H. Barkeij; tot onderwijzeres Mej. W. L. Leefers; tot kapitein der Chinezen te Menado Tan Tjin Bie; tot luitenant Teng Tjeng Tiong.

Toegevoegd: aan den ass.-resident van Padang en Ommelanden de administratieve ambtenaar A. Th. de Jong Spekboer.

Overgeplaatst: naar Salatiga de onderwijzer J. Vreeken; naar Buitenzorg de id. P. Jurriens.

Benoemd: tot hoofdcommissie W. G. Th. Claasz; tot onderopzichter A. P. Kiemeneij en K. A. F. van de Braak; tot ambtenaar 4e kl. E. P. F. van der Putten.

Werkzaam gesteld als ontvanger te Belawan M. E. G. de Scheemaker; te Batavia H. Th. Raaff; te Singkawang G. Th. van Halle; als verificateur te Batavia E. P. F. van der Putten; te Soerabaja F. H. van der Hoff en E. C. Th. van Daalen Meijer; als boekhouder J. C. van der Linden.

Militair Departement.

Verleend: 10 maanden verlof aan den of. van gezondh. Dr. A. J. Salm.

Ontslagen: op verzoek eervol de luitenant-kolonel der inf. J. J. O. Bloem.

Bevorderd: tot kolonel de luit.-kolonel C. A. Meulemans; tot luitenant-kolonel de majoor Jhr. J. C. C. Sandberg, H. L. Bense en C. J. van Kakum.

Geplaatst: bij het 5e bat. de 2e luit. G. W. Calicher; bij het 3e bat. de kapitein A. C. Groeneveld; te Biheue de 1e luit. J. P. de Borst; te Blang-Kedjeren de id. M. Schouten; bij het 20e bat. de 2e luit. J. C. M. van Leeuwen.

Overgeplaatst: bij het 1e depôt-bat. de 1e luit. J. van der Rest; naar Batavia de 1e luit. F. C. J. Sneep, J. M. G. Schaafsma en W. G. Frijen; bij het 10e bat. de kapitein W. Lasonder; bij het 3e bat. de kapitein C. M. A. Quack; de 1e luit. W. J. Houwing en de onderluit. G. de Nies; naar Meulaboh de kapitein P. H. C. Willer; naar Sintang de kapitein W. E. Winter; naar Timor Koenang de 1e luit. L. J. M. Koremans; naar Koeta Radja de id. C. Hillebron; bij het 16e bat. de 1e luit. P. C. J. Scheffelaar en de 2e luit. F. van Dijk; te Palee de 1e luit. H. C. M. Dorren; te Piroe de id. J. G. van den Bossche; te Amboina de id. W. H. F. Giel.

MAGAZIJN INSULINDE

62 SPUISTRAAT. - Telefoon 3687. - DEN HAAG.

Beslist goedkoopst en solidst adres voor Dames-Heeren- en Kinder-Ondergoederen. — Onze prijzen zijn ver beneden elke concurrentie. — — — —

SPECIAAL INGERICHT voor Indische Families.

HAAGSCH MODELHUIS

J. W. v. EDE v. d. PAIS - v. Galenstraat 6 - Teleph. 1853

WONING-INRICHTINGEN

Behangen - Stoffeeren - Beddenmaken
SPECIALE INRICHTING
tot verhuren van Woning-Inrichtingen

Firma J. R. JEDELOO

FABRIEK EN MAGAZIJNEN VAN DIAMANTEN,
- GOUDEN EN ZILVEREN WERKEN. -

9 SPUISTRAAT 9

Telef. 1603. DEN HAAG. Telef. 1603.

Onderstaande APOTHEKERS, leden van het Dep.'s-Gravenhage der Ned. Maatschappij ter bevordering der Pharmacie, worden aanbevolen voor het gereedmaken van recepten zoodat als voor de levering van Binnen- en Buitenlandsche Geneesmiddelen, Verbandstoffen, Ziekenverplegingsartikelen en Minerale Wateren.

te 's-GRAVENHAGE:

- M. L. Adama, Bezuidenhout 111.
- F. L. W. en E. v. Beest, Huygensplein 3.
- N. W. Bennema, Fred. Hendrikplein 32.
- C. J. Brandts, Laan Copes v. Cattenburch 90.
- M. Bruins, Van Swietenstraat 131.
- C. P. v. d. Bijlaardt, Grootte Markt 22.
- J. Damen, Weimarstraat 20.
- Mej. S. Faber, Koningsplein 32.
- Dr. A. L. C. Furnée, Tasmanstraat 194.
- C. A. van Greuningen, Sratelnaan 40.
- J. E. v. d. Harst, Aert v. d. Goeestraat 29.
- A. J. A. Herens, Boekhorststraat 19.
- J. J. Hofman, Schenkweg 4.
- K. Holm, Valliantlaan 157.
- A. J. van Huffel Jr., de Riemerstraat 154.
- J. F. J. Hupperetz, Regentesselaan 270.
- C. de Jong, 1e v. d. Boschstraat 45.
- Ph. Luyckx, Westeinde 341.
- Firma Mouton, Javastraat 29.
- Mej. C. Offerhaus, Groot Hertoginnelaan 154.
- J. van der Schalk, Oranjeplein 24.
- J. J. Schoevers, Noordeinde 122a.
- Dr. W. v. d. Slooten, Koningin Emmakade 109.
- M. P. Spillenaar Bilgen, Stadhouderslaan 7.
- E. Sybolts, Riouwstraat 48.
- J. A. v. Tooren, Regentesselaan 105.
- W. D. Valkis, Zoutmanstraat 55.
- C. Th. Voorhoeve, Frederik Hendriklaan.
- G. H. v. d. Wal, Dennenweg 1.
- H. J. de Zaayer, Anna Paulownastraat 51.

te SCHEVENINGEN:

- J. v. Buuren, Kanaalweg 53.
- M. den Heijer, Keizerstraat 167.
- J. A. Speltie, Havenkade 3.

te RIJSWIJK

- B. F. Jansonijs, Heerenweg 28.

te VOORBURG:

- J. A. Spruyt, Heerenstraat.

te DELFT:

- H. Blom, Binnenwatersloot.
- J. A. Filedt Kok, Oude Delft.
- S. J. Fischer, Grootte Markt.
- A. Nijdam, Burgwal.
- A. L. Oversluys.
- C. M. J. A. Straman, Wijnhaven.
- W. P. de Vries, Oude Delft.

te SLIEDRECHT:

- I. J. van den Berg.

te WOERDEN:

- W. G. Haye.

te MIDDELHARNIS:

- A. Teepe.

**Marque Deposée „Au-Condor”
LA HAYE — PLEIN 8**

PAYS BAS

FRED. MOMMAERTS-DEGGELLER

Tabacs Cigares et Cigarettes de toute 1re qualité
EXPORTATION IMPORTATION
EMBALLAGE SPÉCIAL POUR LES INDES

WISBRUN & LIFFMANN.

VEENESTRAAT 35-37. Tel. 2503. DEN HAAG.

Dames Modeartikelen.

Zyden stoffen, Fluweelen, Kantstoffen.
Alle soorten Garneeringen, enz.

Balartikelen.

MALEISCH.

Echtpaar, omtrek Valkenboschplein,
wenscht van Dame of Heer LES aan huis,
1 uur per week. Br. bureau dezer, lett. M.

Leverancier van H.M. de Koningin

MAISON DE BONNETERIE.

== DEN HAAG == == AMSTERDAM ==
Buitenhof - Groenmarkt. Kalverstraat - Rokin.

GROOTST GESORTEERDE MAGAZIJNEN van
ELEGANTE DAMES- en KINDERCONFECTIE.

N.V. DE HAAN's Bioscope-Theaters
„OLYMPIA-THEATER”
ELITE BIOSCOPE
PRINS HENDRIKPLEIN 3 - Telefoon 6295

ELKE WEEK
SCHITTEREND AFWISSELEND PROGRAMMA
Woensdag, Zaterdag en Zondag MATINÉE.
ENTREE: 50 en 25 Cent voor de MATINÉE'S, f1.—, f0.75, f0.50 en f0.30 voor de AVOND-VOORSTELLINGEN.

Vestigt U in ARNHEM of OMSTREKEN

VELP - STEEG - ELLEGOM - DIEREN - OOSTERBEEK - HEELSUM - RENKUM

Inlichtingen gratis Bureau V. V. V. Stationsplein 15, ARNHEM en bij de Secretarissen der verschillende V.V.'s.

VAN SEVENTER & PALUDANUS
Vlamingstraat 21,
DEN HAAG - Teleph. 4214.

Eerste klasse en toch het goedkoopst adres voor Heerenkleding naar maat.
SPECIAAL ADRES voor Ultrusting.

VRAAGT
Krul's
HOPJES.

VRAAGT
Krul's
CHOCOLADE.

VRAAGT
Krul's
BONBONS.

Brengt een bezoek aan **BOEATAN**
Magazijnen van **INDISCHE KUNSTNIJVERHEID**

JAEGER

is voor ons klimaat de
BESTE ONDERKLEEDING.

L. VAN DER VIJVER,
Korte Houtstraat 14c

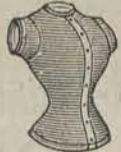
en
SPINOZASTRAAT 95, b/h. Oranjeplein.

GROOTE KEUZE in:

NORMAAL WOLLEN en
HALF WOLLEN ONDERGOEDEREN.

half wol f 0.65
heel wol f 1.20

half wol f 0.75
heel wol f 1.35

half wol f 1.35
heel wol f 2.40

half wol f 1.35
heel wol f 2.40

half wol f 1.35
heel wol f 2.49

half wol f 1.35
heel wol f 2.40

Goederen worden op
zicht gezonden.

Tel. No. 2318.

GALERIES MODERNES

I. DE VRIES

DEN HAAG - Hoogstraat 4
TELEFOON 815.

SPECIALITEIT IN
GEGARNEERDE EN ONGEGARNEERDE
DAMESHOEDEN

ENORME SORTERING BILLIJKE PRIJZEN

VACANT

Wie een NAAIMACHINE nodig heeft en
geene „SINGER” koopt,
benadeelt zichzelf.

Aan nevenstaand uithangbord zijn de winkels
te herkennen, waar INDERDAAD SINGER-
Machines verkocht worden.

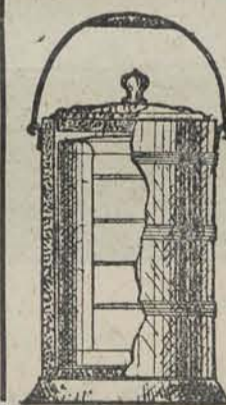
SINGER-MAATSCHAPPIJ,

AMSTERDAM, KALVERSTRAAT 60-62.

Overal Depôts.

GROBBE = COMESTIBLES.

Bankastraat - Fr. Hendriklaan - Theresiastraat.

Model Warm Etendrager.

CROES & Co., Fabrikanten, Spui 231-233, Den Haag, Tel. 3709.

Grossiers in diverse artikelen.

Verzenden naar Oost en West

NIEUW MODEL WARM ETENDRAGER voorzien van dubbele isoleerende wanden voor uitzending van Warm blijvende diners,

2 4 6 8 persoons

14 16 18 22 c.M. binnenwerks

f4.— f4.50 f5.— f6.— per stuk,

dezelve met aluminium binnenwerk . . . 15.25 f6.— 16.75 f7.50.

Bijbehorende stellen Schaaltjes en Dekfels

Email f2.25 f2.50 f3.— f3.50 per stel.

Aluminium -3.25 -3.75 -4.25 -5.25 " "

Aluminium Tusschendeckels . . . -1.— -1.25 -1.50 -1.75 " "

Bijzondere maten volgens opgave.

Hooikisten volgens opgave. - Rood koperen Marmieten, Braadsleden enz.

Gegalvaniseerde, Zinken en Aluminium HOENDERPARK-ARTIKELEN alles onder garantie van doorgedijke afwerking.

Vraag Prijscourant.

INSCHRIJVINGSBILJET.

Ondergeteekende wenscht in te schrijven
voor het hulp- of ondersteuningsfonds der Vereen.
„Oost en West”: f.....

NAAM:

WOONPLAATS:

Inzenden aan het Hoofdbureau van „Oost en West”, Heul-
straat 17, Den Haag.

Maison Spéciale de Trousseaux et Layettes
Noordeinde 6 **BERNARD DRABBE** DEN HAAG
vis à vis Plaats Telefoon 2162.

Specialiteit Indische Uitrustingen

Dunne Lingerie's, Katoenen Damast Tafelgoed, Bedlakens, Sloopen en Goelings in gegarandeerde Indische Maten :-:

BOEKJES MET VOLLEDIGE OPGAVE GRATIS

VACANT

A. A. BOLT = CONFISEUR
PATISSIER

HOFLEVERANCIER.

BANKASTRAAT 4c, 4d, 4e, 4f :- 's-GRAVENHAGE.

ECHTE INDISCHE SPEKKOEK.

Ook verkrijgbaar in „BOEATAN”, Heulstraat 19.

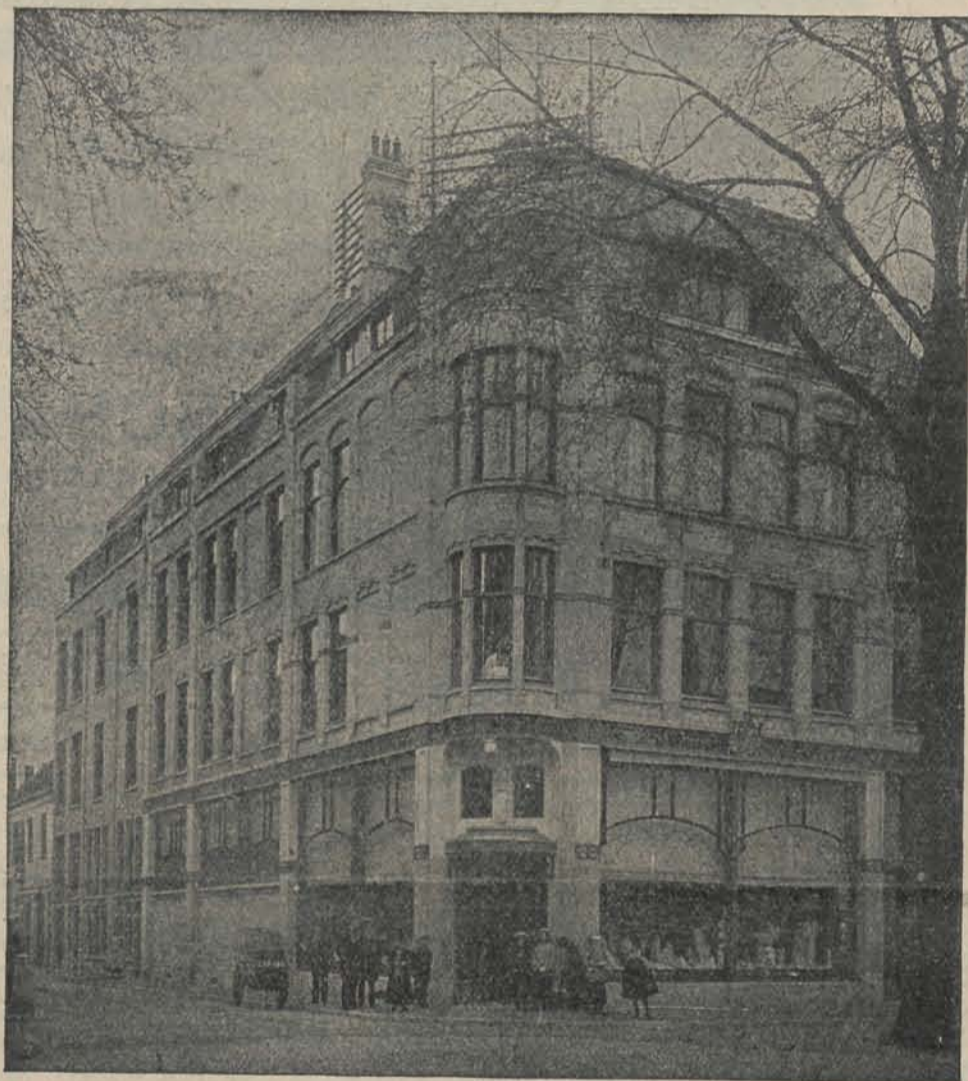
VACANT

A. VAN MEURS PIET HEINSTRAT 18
:: DEN HAAG. ::

TELEFOON 1784

COMPLETE MEUBILEERING — BEHANGERIJ — BEDDENMAKERIJ
STOFFEERDERIJ — LINNEN ROLGORDIJNEN — MADRAS-
GORDIJNEN — LINOLEUMS EN ZEILEN — AXMINSTER
TAPIJTEN — TAFELKLEEDEN — DIVANDEKKEN :-

VACANT

Fournisseurs
de S. M. la Reine.

Fournisseurs
de S. M. la Reine Mère.

Specialité de SOIERIES.

Lainages, Cotons,
Dentelles.

ROBES MI-CONFECTIONNÉES,
Dentelles de Bruxelles Véritables.

Téléphone 2155.

Maison de Nouveautés

Compagnie

Lyonnaise

9 Kneuterdijk

LA HAYE.

GENEALOGISCH-HERALDISCH BUREAU CARL KÖFFLER

's-GRAVENHAGE OBRECHTSTRAAT 181.

Belast zich met:

- 1e. het verstrekken van inlichtingen op het gebied van geslachts-, wapen- en zegelkunde in den uitgebreidsten zin;
- 2e. het nasporen van familiebetrekkingen, zoowel binnen- als buitenslands;
- 3e. het opsporen van familiewapens en zegels;
- 4e. het samenstellen van zoo volledig mogelijke geslachtsregisters en het opmaken van kwartierstaten onder overlegging der authentieke bewijsstukken;
- 5e. het bijeenbrengen der benodigde wettelijke stukken ter eventueele erkenning, inlijving, of verheffing in den Nederlandschen Adelstand, alsook tot het officieel verkrijgen van naamsverandering;
- 6e. het oplossen van onbekende wapens;
- 7e. het teekenen en schilderen van hoofd-, alliantie- en kwartierwapens, zoowel op papier als perkament, paneel, enz.
- 8e. het ontwerpen en leveren van ex-libris.

Redactie en Administratie van „Het Zoeklicht
voor Genealogie en Heraldiek”.